

A cluster of colorful musical notes (black, pink, and teal) and treble clefs is positioned in the upper right corner. A large, stylized teal ear icon is integrated into the letter 'J' of the word 'MUSIK'.

MU på ny JIK

Et inspirationsmateriale til
undervisere af voksne CI-brugere

Charlotte Thostrup og Mathilde Lumbye Orry

SCR Kommunikation

ROSKILDE
KOMMUNE

MuClick på ny

Et inspirationsmateriale til undervisere af voksne CI-brugere

© 2020

Specialcenter Roskilde / SCR Kommunikation

Udgivet af:

Specialcenter Roskilde / SCR Kommunikation 2020

1. udgave, 1. oplag

Trykt version: ISBN 978-87-972360-0-0

Elektronisk version: ISBN 978-87-972360-1-7

Redaktion:

Charlotte Thostrup, Mathilde Lumbye Orry og Stine Kjær, SCR Kommunikation

Layout: 4PLUS4

Fotos og video: Charlotte Thostrup og Mathilde Lumbye Orry, SCR Kommunikation

Tryk: JustNu

Specialcenter Roskilde

Elisagårdsvej 7

4000 Roskilde

Materialet kan downloades på www.scr.kommunikation.roskilde.dk/ci-musik.asp

Indhold

Forord.....	4
Indledning	5
 Kapitel 1: Materialets struktur og didaktiske overvejelser	7
 Kapitel 2: Melodi.....	11
 Kapitel 3: Klang.....	16
 Kapitel 4: Rytme	21
 Kapitel 5: Værkgennemgang	28
 Kapitel 6: Grafisk notation.....	33
 Kapitel 7: Sammenspil	36
 Kapitel 8: Musik omkring os.....	41
 Kapitel 9: Eksempel på 1. undervisningsgang	46
Ordforklaringer.....	50
Referencer	52
Videooversigt	53
Bilagsoversigt	54

Forord

We are all different! Some people have a golden ear and can perceive every small nuance in music. Some people are professionally musically trained. They can hear different chord structures and intricate polyrhythms. Most of us just listen to music for pure pleasure. We don't understand all the rules. We don't notice all the refinements that create a beautiful composition. But this is fine. We don't need to be Mozart to find a deep pleasure in his music.

We have all a different ear. Like our fingerprints, the shape of our ear is unique. As a consequence, the same piece of music will be perceived differently by everyone. Our hearing system will create a unique code from that music and will send it through the auditory nerve. For our musical brain, the size, the shape, the colour of the ear does not matter much. It has one job: to receive the signal from the auditory nerve and interpret it into beautiful music. How the brain can do this is partly a mystery. What is sure is that it requires many hours of training.

Music education and music training have evolved for many centuries. It has been traditionally targeted to teach young children to become virtuoso. However, this education might not fit people with different ambitions, needs or way to hear. This is why the work of Charlotte and Mathilde is so essential. They consider cochlear implant users as anyone else: people that want to learn to play and listen to music.

Yes, CI users indeed perceive music differently. The cochlear implant transforms the sound and transmits a degraded version of the music. But it does not mean that they cannot understand, appreciate or perform music. It just means that they need to find their personal way to interact with music. This journey is not always easy, it requires works, dedication, but mostly a good dose of motivation, a broad open mind and a good teacher.

In this book, you will learn about the method that Charlotte and Mathilde have developed along the years to help cochlear implant users to connect, or reconnect with the music. It is a comprehensive display of their work and commitment to help CI users. Whether your background as a teacher is a speech-hearing therapist, an audiologist, or just a music lover, I will encourage you to read this method, to adapt it and to make it your own.

We are all the same. We all love music. However, music is a complex and beautiful place. We just need to find our own way to get there.

Jeremy Marozeau

DTU, Lyngby, June 2020

Indledning

Musik er en vigtig del af menneskers liv og hverdag. Musik påvirker blandt andet vores emotionelle tilstand, adfærd og fysiologi og kan, brugt på den rigtige måde, have sundhedsfremmende effekter på os. Med musik kan vi diskutere, inspirere, begejstre, praktisere, heale og forføre, og musik er en kilde til glæde, livskvalitet og socialt fællesskab (ref. 1, 2 og 3).

Gengivelsen af komplekse lydssignaler er begrænset i et cochlea implant (CI), og det kan derfor være en udfordring for CI-brugere at lytte til musik og få adgang til musikkens mange positive virkemidler. Det drejer det sig især om vanskeligheder med at skelne tonehøjder, melodier, harmonier og klange. Trods det, er der mange CI-brugere, der både lytter til og selv udøver musik. Dette formodes at hænge sammen med CI-brugerens evne til at udnytte andre aspekter af musikken såsom rytme, opfattelse af følelsesmæssigt udtryk, opfattelse af musikalsk spænding og det at indgå i et fællesskab omkring musik fx sammenspil og fælles lytning (ref. 4, 5, 6, 7, 8, 9 og 10).

I vores arbejde med auditiv rehabilitering efter CI-operation udtrykker 60-70% af vores CI-brugere, at de ønsker at lytte til musik igen. SCR Kommunikation har derfor udviklet et undervisningstilbud til voksne CI-brugere, så de får mulighed for at komme i gang med at lytte til og nyde musik igen. Tilbuddet er udviklet og justeret gennem 10 år og beror på følgende hjørnestein (ref. 11):

- Undervisning i at udvikle individuelle strategier til at opleve musik på nye måder
- Gruppeundervisning
- Undervisning med både akustisk og indspillet musik
- Undervisning i basal musikteori
- Instrumentudøvelse
- Otte undervisningsgange med daglig hjemmetræning
- Tværfagligt team af undervisere

Tilbuddet har vist sig effektivt for de CI-brugere, der deltog, og vi har oplevet en stor interesse fra hørekonsulenter fra andre undervisningsinstitutioner i Danmark. Trods denne grundlæggende interesse for og lyst til at tilrettelægge et CI-tilbud, der inkluderer musik, kan det virke som en stor mundfuld at bevæge sig på grænsen af ens vante fagområde. Vi har derfor oplevet et behov for at udarbejde et mere udførligt beskrevet materiale om de redskaber og metodikker, vi kombinerer i vores CI- og musikundervisning.

Formålet med *MuClick på ny* har været at udarbejde et pædagogisk og didaktisk materiale målrettet undervisere af voksne CI-brugere. Vi håber med dette materiale at bidrage med inspiration og konkrete værktøjer til, hvordan undervisningen i at forbedre musikopfattelsen hos voksne CI-brugere kan foregå. Materialet er *ikke* tænkt som en køreplan med et fast pensum, men nærmere som et idékatalog, der kan plukkes fra efter behov, lyst og evner.

Vi skylder mange mennesker en stor tak for tilblivelsen af *MuClick på ny*:

- Tak til alle de søde og modige borgere, der gennem årenes løb har deltaget på vores CI-musikkurser – og i særdeleshed tak til de medvirkende deltagere, der har udtalt sig og ladet sig filme i forbindelse med udarbejdelsen af dette materiale.
- William Demant Fonden, Danaflex, Advanced Bionics og Med-El for donationer som har gjort finansieringen mulig.
- Hørekonsulenter Mette Kjellerup Møller (Hjælpe-midler & Kommunikation Lillebælt), Helle Pape Eriksen og Edda Trap Schlanbusch (CSV København), Lea Søndergaard og Inger Juul (CSU Slagelse), Christina Ahler (CKV Odense) og Lina Hertz Krogager (SCR Kommunikation) for gennemlæsning, feedback og guldkorn.
- Jeremy Marozeau for hans interesse i vores projekt og vedkommende forord.
- Oticon Medical for interesse, sparring og støtte.

- Roskilde kommune for teknisk og praktisk bistand.
- Vores skønne kollegaer på SCR som har lyttet, opmuntret og været praktiske grise.
- Stine Kjær for hendes kompetente ledelse af projektet gennem hele processen.
- Endelig vil vi dedikere en særlig tak til Kirsten Worsøe, som var idekvinden og ildsjælen bag SCR's første CI-musiktilbud.

Rigtig god fornøjelse med *MuClick på ny*.
Charlotte & Mathilde

Til at starte med var musik organiseret støj. Men efter jeg har trænet om og om og om igen, er det blevet væsentlig bedre. Kurset åbnede op for forskellige aspekter af musik, så det lyder fornuftigt for mig igen. Der er stadig lang vej igen, men jeg har lært at lytte efter bestemte ting, fx instrumenterne eller rytmen, og det hjælper at tage én ting ad gangen.

Mandlig CI-bruger, 75 år

Musik lyder som støj for mig. Jeg vil gerne lære at forstå støjen.

Mandlig CI-bruger, 40 år

Interview med to deltagere:

→ <https://www.scr.kommunikation.roskilde.dk/videoer47.asp>

I starten lød musik forfærdeligt, jeg kunne kun høre trommerne og sangen. Men hold da op, hvor har det været fantastisk at få indblik i al den musik! Kurset har rykket meget for mig, og jeg har opdaget, at jeg kan høre violiner, trompet osv. Det har været en kæmpe øjenåbner at deltage. Hvis ikke jeg havde gået til musikundervisning, var jeg ikke nået så langt!

Kvindelig CI-bruger, 65 år

Kapitel 1:

Materialets struktur og didaktiske overvejelser

Undervisningen i forbedring af musikopfattelse hos voksne CI-brugere kan uden tvivl gribes an på mange måder. Vi har erfaret, at der er nogle elementer og metodikker, der med fordel kan arbejdes med. Materialet her er dog ikke ment som en udtømmende opskrift, der kan undervises i fra A til Z. Som med al specialundervisning bygger vi på individuelt tilrettelagte forløb, som justeres løbende ud fra deltagerens udvikling og motivation.

MuClick på ny er derfor inddelt i kapitler, som hver især er væsentlige elementer af genoptræningen med musik hos CI-brugerne. Elementerne er: Melodi, klang, rytme, værk gennemgang, grafisk notation, sammenspil og musik omkring os. Dertil har vi i sidste kapitel skitseret, hvordan vi sætter programmet sammen den første undervisningsgang. Dette kapitel, samt tilhørende bilag med skitseforslag til andre undervisningsgange, kan der med fordel skeles til for at få en ide om, hvordan undervisningen kan bygges op.

MuClick på ny er tiltænkt som inspiration og idekatalog, så bl.a. nye undervisere har et sted at starte, hvorfra de kan danne deres egne erfaringer at bygge videre på.

Vi er opmærksomme på, at undervisere vil have forskellige musikfaglige forudsætninger. Derfor har vi tilknyttet mange videoer med instruktion og illustration af øvelser, og der vil i hvert kapitel være typer

af opgaver, der ikke kræver praktiske musikalske færdigheder.

Didaktiske overvejelser

At styrke opfattelsen af musik efter en CI-operation er et stykke neurologisk genoptræningsarbejde, som udnytter hjernens plasticitet og evne til at forandre sig som følge af sanseindtryk. For at ny læring kan opstå, er tre overordnede faktorer desuden afgørende (ref. 12):

1. Den lærende må være motiveret
2. Den lærende må starte fra noget, han allerede mestrer
3. Den lærende må arbejde

Det er blandt andet disse grundlæggende principper, vi bygger undervisningen op omkring. For at starte fra noget deltageren allerede kan, arbejder vi med *genkendelse* af musik. Genkendelse af musik kan fx være sange fra deltagernes barndom eller musik, numre eller genrer, som de lyttede til, før de mistede hørelsen. Der gives lytteøvelser med hjem til daglig hjemmetræning, og deltagerne opfordres til at gentage øvelserne mange gange.

Ved genkendelse opnås der større mulighed for at til- og fravælge bestemt musik eller fx klange eller genrer, hvilket er et skridt nærmere på vejen mod musiknydelse.

Undervisningen er tilrettelagt som holdundervisning, da denne form har en række fordele:

- At deltagerne kan dele og udveksle holdninger om og oplevelser med musik – gode som dårlige.
- At deltagerne kan dele og udveksle erfaringer om hjemmetræningen.
- At deltagerne kan spejle sig i hinandens udfordringer.
- At deltagerne føler ansvar over for gruppen i forhold til at hjemmetræne.
- Gruppedynamik i form af fælles grin, udvikling og deling af musik og oplevelser – opgaver og nye udfordringer er sjovest sammen med andre.
- Gruppesynergi: At give hinanden energi, inspiration og feedback.

Vi har afprøvet flere forskellige holdstørrelser og finder det mest hensigtsmæssigt med hold på mellem 4-8 deltagere. Vi anbefaler desuden at være to undervisere til et hold, og vi har erfaring med at dele ansvarsområderne op, så den ene underviser varetager det hørekonsulentfaglige arbejde inkl. teknisk rådgivning, og den anden står for det musikfaglige arbejde. Vi mener ikke, at det er en nødvendighed med denne opdeling, men det kan sikre kontinuitet i de praktiske øvelser gennem forløbet.

Vi planlægger som udgangspunkt, at undervisningen afholdes som et forløb på 8 gange á 2½ times varighed. Optimalt set er der 14 dage mellem hver undervisningsgang, så hele forløbet kommer til at strække sig over en periode på 4-5 måneder (ref. 13).

Ved hver undervisningsgang veksles der mellem teori, praktiske øvelser og refleksion. Musikken og øvelserne er enkle, forskellige og overskuelige. Håndtegn erstatter ord og tale i øvelserne, så det giver deltagerne mulighed for at arbejde uden forstyrrende sproglig påvirkning. Vi anvender både indspillet og akustisk musik, men tilstræber at gøre så meget som muligt akustisk, og lader deltagerne selv udøve musik, da dette giver en særlig god mulighed for læring og accept af nye sansestimuli. Generelt

angribes musikken fra så mange forskellige vinkler som muligt – auditivt, visuelt, taktilt, intellektuelt – så deltagerne, gennem dyb bearbejdning af stoffet, kan finde individuelle strategier til at nyde, udholde og udøve musik (ref. 14 og 15).

Musikteoretiske overvejelser

Sigtet med undervisningen er ikke, at deltagerne skal blive professionelle brugere af musikteoretiske begreber. Slet ikke. Men vi har erfaret, at undervisning i basal musikteori bidrager til at ”bryde musikken ned” for dem, så de bedre kan forstå, hvad de hører.

Deltagerne introduceres for basale musikteoretiske begreber, hvilket gør det lettere for dem at forstå, hvad de hører, sætte ord på det og tale med andre om det. Denne refleksion bidrager til udviklingen af individuelle strategier for, hvordan de bedst tilgår musik.

Al musik kan beskrives ud fra tre grundelementer: Melodi, klang og rytme.

Melodien refererer til tonegangen i musikken, klangen til lydfladen og instrumentaliseringen, og rytmen til tempo/puls og lyd- og pausemarkeringer.

Disse grundelementer hænger sammen og kan ikke skilles fuldstændigt ad. Alligevel kan det være en hjælp at fokusere på ét grundelement ad gangen. Så der i en given øvelse fx fokuseres på klangen af et instrument, tonegangen i melodien eller et rytmisk mønster.

Vi fremhæver termene melodi, klang og rytme gennem hele undervisningsforløbet. Vi skriver dem op på tavlen hver gang, så der i hver praktisk øvelse kan refereres til hvilke(n) elementer, vi arbejder med.

Derudover sætter vi fokus på sammen at udvikle begreber og nuancer til beskrivelse af musik som fx: høj/lav, hurtig/langsom, kraftig/svag, lange/korte.

Efter hver musik øvelse udveksler deltagerne deres oplevelser på godt og ondt. Vi lægger vægt på, at der ikke er et facit – enhver hører/oplever sit.

Deltagergruppen

Undervisningen er målrettet voksne med erhvervet høretab, som er blevet CI-opereret, og som ønsker at forbedre deres opfattelse af musik. Deltagerne har afsluttet den primære del af deres auditive rehabilitering efter CI-operation: accept af ny lyd, opfattelse af omgivelseslyde og opfattelse af talesprog. Der er stor spredning på hvor godt auditivt udbytte den enkelte CI-bruger opnår, så hvornår denne primære undervisning er afsluttet vurderes individuelt. Vi tilbyder undervisningsforløb med musik som omdrejningspunkt efter hver CI-operation. CI-brugere kan dermed deltage i et nyt musikundervisningsforløb, hvis de får et CI nr. 2. Det er altafgørende, at deltagerne er motiverede for at lære at lytte til musik igen. Dette inkluderer motivation for daglig hjemmetræning i undervisningsperioden.

Individuelle mål

Ved opstart af hvert nyt undervisningsforløb udfylder deltagerne et spørgeskema, hvor de sætter individuelle mål for deres ønskede udbytte. I dette spørgeskema gør de tillige status over egen musiklytning og musikglæde ved undervisningens start. Der forventningsafstemmes i forhold til hvad otte gange kan rykke, og det understreges, at undervisningsforløbet ikke er en "fuld musikuddannelse", men mere et springbræt til at kickstarte deltagerens individuelle rejse ind i musikken. Ved afslutningen af

undervisningsforløbet gøres igen status over opnåede mål, musiklytning og musikglæde både i form af spørgeskema og fælles refleksion. Se bilag 1 for spørgeskemaer før og efter.

→ <https://www.scr.kommunikation.roskilde.dk/ci-musik.asp>

Teknik

Det er afgørende, at deltagerens teknik til hjemmetræningen er i orden. Det bør derfor gennemgås med hver enkelt deltager, hvordan de skal lytte derhjemme. Det kan være på et musikanlæg med gode højtalere eller via streaming ved hjælp af høretekniske hjælpemidler til CI. Øvelserne til hjemmetræning gives som YouTube-link, og musikanlægget eller det høretekniske hjælpemiddel skal derfor kunne tilkobles en pc eller smartphone.

Materialer

Vi anbefaler følgende materialer til undervisningen:

- Musikanlæg med højttalere i god kvalitet
- Projektor
- Whiteboard
- Klaver, digitalt eller akustisk
- Almindelig akustisk guitar ('klassisk/spansk' guitar)
- Evt. percussion-instrumenter, fx vanddunke som trommer
- Uddelingskopier af hjemmearbejde og praktiske øvelser

Opbygning af kapitlerne

I begyndelsen af hvert kapitel beskrives overordnet hensigt og formål samt deltagerens læringsmål. Kapitlet deles derefter i to spor: Forberedelse og selve undervisningen med deltagerne. For overskuelighedens skyld er undervisningsdelen sat i farvet ramme.

Forberedelsen inkluderer:

- Underviserens forberedelse og opgaveudvælgelse
- Materialer til inspiration

Undervisningen inkluderer:

- Introduktion af opgaven
- Teori og/eller en metode
- Praktiske øvelser
- Forslag til hjemmearbejde
- Ideer til videreudvikling

Som tidligere nævnt har vi ikke bygget materialet op efter en fast skabelon med et bestemt pensum til hver undervisningsgang, da det ikke er muligt på specialundervisningsfeltet. Underviseren skal selv sammensætte sin undervisning, men i det enkelte kapitel er opgaverne sat i naturlig rækkefølge, så den næste opgave ofte bygger på erfaringen fra den tidligere.

Ordforklaringer

Efter sidste kapitel følger en kort liste med ordforklaringer af musikteoretiske fagtermer. Det er vores definitioner af begreberne, som vi anvender dem i materialet. I teksten står ordene **fremhævet** første gang de anvendes i kapitlerne 2-8.

Bilag og videoer

Vi har gennem årenes løb udviklet en mængde materialer til brug i undervisningen og som uddeling til deltagerne. Disse materialer ligger som bilag på SCR Kommunikations hjemmeside, hvorfra de frit kan hentes, kopieres og anvendes.

Til *MuClick på ny* har vi desuden produceret en række instruktionsvideoer for at støtte forståelsen og udførelsen af udvalgte praktiske øvelser. De deltagende borgere har givet deres samtykke til offentliggørelsen af videoerne. For at anonymisere videoerne mest muligt, har vi desuden valgt ikke at vise deltagerens ansigter.

Bagerst i *MuClick på ny* findes oversigter på samtlige videoer og bilag samt en bilagsvisning med miniaturer af dokumenterne.

På www.scr.kommunikation.roskilde.dk under fanen 'For fagpersoner' findes *MuClick på ny* samt alle bilag og videoer. QR-kode og link gentages i hvert kapitel under 'Materialer'.

→ <https://www.scr.kommunikation.roskilde.dk/ci-musik.asp>

Kapitel 2:

Melodi

Hensigt og formål

Deltagerne på vores hold nævner altid, at de har meget svært ved at genkende melodier. Vi udfordrer og afprøver, hvad der gør, at en melodi kan genkendes, og om man kan træne sig op til det. Vi sætter bl.a. fokus på at udforske, om melodiers **rytme** kan være en støtte.

Læringsmål

- At deltagerne ved træning oplever, at de kan opnå at genkende melodier.
- At den enkelte deltager bliver bevidst om, hvad der støtter genkendelsen.

Underviserens forberedelse

- Udvælg nogle enkle sange som det formodes, at alle kender fra de var børn.
- Sangene skal både være forskellige i melodien og rytmen.
- Prøv at banke stavelserne som de synges, så finder du **tekstrytmen**, og det kan være en støtte til at skelne og genkende for deltagerne.
- Lær at spille melodierne på klaver efterhånden som du inddrager dem. Se video 2. Hvis du ikke har et klaver til rådighed, findes der forskellige gratis apps til mobil/tablet med klavertastatur, fx 'GarageBand'.

Vi har ofte brugt denne kombination:

1. Mester Jakob
2. Det var en lørdag aften
3. Happy birthday
4. Glade jul
5. Der bor en bager

Andre gode sange:

Der bor en bager	3/4 [vals]
Glade jul	3/4 [vals]
Roselil og hendes moder	3/4 [vals]
Hønsfødder og gulerødder	3/4 [vals]
Sejle op ad åen	3/4 [vals]
Lille Peter edderkop	4/4
Fra Engeland til Skotland	4/4
Jeg ved en lærkerede	4/4
Poul sine høns	4/4
Midt om natten (Intro tema u. ord)	4/4
Den gang jeg drog af sted	4/4 [march]
En elefant kom marcherende	4/4 [march]
Tre små soldater	4/4 [march]

Forslag

Lidt afhængig af hvor svært deltagerne har ved er at genkende melodier, har vi udvalgt melodier, som også kan findes på YouTube i indspillede udgaver på et instrument fx guitar, klaver, cello. Det giver

Kapitel 2:

Melodi > Undervisningen

Introduktion af opgaven

Øvelse i at genkende og skelne mellem flere melodier.

Praktisk øvelse 1

Lyt til en melodi og træn genkendelse af den.

Metode

1. At lytte

Spil melodi nr. 1 på klaver for deltagerne. Prøv selv at nynne med.

Spil den et par gange, selvom nogen måske allerede synes at genkende den.

Det ses hurtigt på mimik og kropssprog.

2. At huske

Bed deltagerne byde ind på hvilken melodi/sang det er, og snak om hvor de kender den fra og evt. husker, hvor de sang den osv. Måske kender nogen teksten.

3. At bruge rytmen

Sig teksten højt i kor – evt. nynne eller synge.

4. Opdage en strategi

Deltagerne skal forsøge at sætte ord på, hvad de genkender ved melodien.

5. Udvikle sikkerhed

Spil/nyn melodien nogle flere gange, nu hvor den er genkendt. Opfordr deltagerne til at nynne med.

Det er meget forskelligt, om deltagerne har mod på at synge med, så det, at sige teksten højt i kor, er fint. Det styrker **puls**fornemmelse, når man skal følges ad i **tempo** og tekstrytme.

Vi oplever tit, at det er tekstrytmen, melodien genkendes på.

Find evt. en udgave på YouTube af den melodi, du har valgt. Giv linket til deltagerne, så de kan øve sig på at genkende melodien hjemme.

Praktisk øvelse 2

Træn genkendelse af to melodier.

- Melodi nr. 1 gennemspilles et par gange på klaver som repetition.
- Melodi nr. 2 introduceres efter metoden fra øvelse 1.

Ny opgave

I har nu to forskellige melodier, at skulle skelne imellem.

Deltagerne skal nu lytte og genkende uden at sige højt. Derfor er det en god ide at vise med fingrene, hvilken melodi der spilles.

Aftale med deltagerne

Melodi nr. 1 skal altid vises med en finger, og melodi nr. 2 med to fingre. Det fungerer fint. Alle får deres egen tid til at genkende.

Deltagerne kan med fordel lukke øjnene, mens de lytter. Det er mere intenst, og man bliver ikke påvirket af de andres hastighed eller bud 😊

Skift melodi når alle deltagere har givet deres bud/genkender melodien.

Praktisk øvelse 3

Træn genkendelse af tre melodier.

Næste undervisningsgang gennemspilles melodi nr. 1 og nr. 2 på klaveret.

Skriv evt. melodierne op på tavlen, så deltagerne kan huske hvilken melodi, der har hvilket nummer af hensyn til fingervisningen.

- Melodi nr. 3 introduceres efter metoden fra øvelse 1.
- Udvid snakken om melodierne ved at sammenligne og finde forskelle, som den enkelte deltager bider mærke i.

Udvikling

Sæt flere sange på efter samme grundige metode, så længe udfordringen er passende.

Se video 3.

Ideer til videreudvikling

Banke tekstrytmen

Tekstrytmen er den rytme, vi synger stavelserne på. Det er meget karakteristisk og forskellig for hver melodi.

Brug de nu kendte nummererede melodier. Bank så rytmen følger teksten.

Dette er også en metode til at kunne kende/genkende melodien.

Brug fx blyant på bord eller klap på lår.

Praktiske øvelser

- Sig teksten højt for eller sammen med deltagerne, mens tekstrytmen markeres. Se video 4.
- Bank tekstrytmen uden ord. Veksl mellem de forskellige melodier.
- Deltagerne skal med fingervisning prøve at give bud på hvilket nummer, der bankes. Se video 5 og 6.
- Lad deltagerne prøve på skift at banke en melodi, som I andre skal genkende. Se video 7.

Grafisk billede af melodier

Det kan være både sjovt og kreativt at prøve at notere melodierne grafisk, så karakteristika visualiseres.

Inspirationen til nedenstående eksempler kommer fra forholdet mellem tonegangen – hvordan melodien forløb går op og ned.

Mester Jakob

Det var en lørdag aften

Det er nok at bruge de første par linjer af melodien.

Prøv selv at notere en melodi grafisk med streger, prikker og intervalforskelle. Det skal blot supplere den allerede kendte melodi. Find mere inspiration i kapitel 6 om grafisk notation.

Kapitel 3:

Klang

Hensigt og formål

I processen med at opnå større musiknydelse, er det også vigtigt at udforske hvilke instrumenttyper, klangfarver og/eller sangere, der er nemmere at kapere med CI. Den enkelte deltager kan blive mere bevidst i sit valg af musik med passende udfordring og sværhedsgrad.

Læringsmål

- At kunne skelne mellem flere klange.
- At kunne sætte ord på/beskrive klange.
- At deltageren bliver mere bevidst om, hvilke instrumenter og lyde, der lyder bedst for ham/hende.

Underviserens forberedelse

En almindelig akustisk guitar og klaver er gode i klangen til akustisk lyd gengivelse og bearbejdning.

Du behøver ikke at kunne spille en masse. I første omgang handler det blot om at afgive den akustiske lyd fra instrumentet.

Guitaren

- Knips en løs streng.
- Varier mellem strengene.
- Knipse 2-3 løse strenge samtidig. Se video 21.

Hvis du kan lidt guitargreb/**akkorder**, så kan du øve dig i at spille én tone ad gangen i akkordklangen.

Hvis du er lidt mere vant til at spille guitar, så lær at spille en lille melodi én tone ad gangen. Fx 'Mester Jakob' eller 'Jeg ved en lærkerede'.

Har du mod på det og kan spille guitar, så øv et lille enkelt stykke musik med akkorder, som ville du akkompagnere til en sang. Eller måske har du lært et lille stykke musik med fingerspil.

Alt dette er for, at deltagerne kan lære guitarklangen at kende, og derved opnå mulighed for at skelne guitarens klang fra andre instrumentklange.

Den akustiske klang, som opleves i rummet, er den bedste lyd at træne med.

Det, du spiller, skal være helt enkelt. Deltagerne hører ikke efter det melodiske, men oplever klangen og muligvis rytmen.

Klaveret

- Lær at spille de melodier på klaveret, som du skal bruge i øvelserne med melodigenkendelse.
- Lær at spille en **Vamp** over akkorderne: C/Am/Dm/G. Se bilag 4 og video 8
- Lær at variere Vamp rytmisk.
- Lær at spille bløde **brudte akkorder** til en afspændingsoplevelse. Vi kalder det et "Drømmespil". Se video 9.

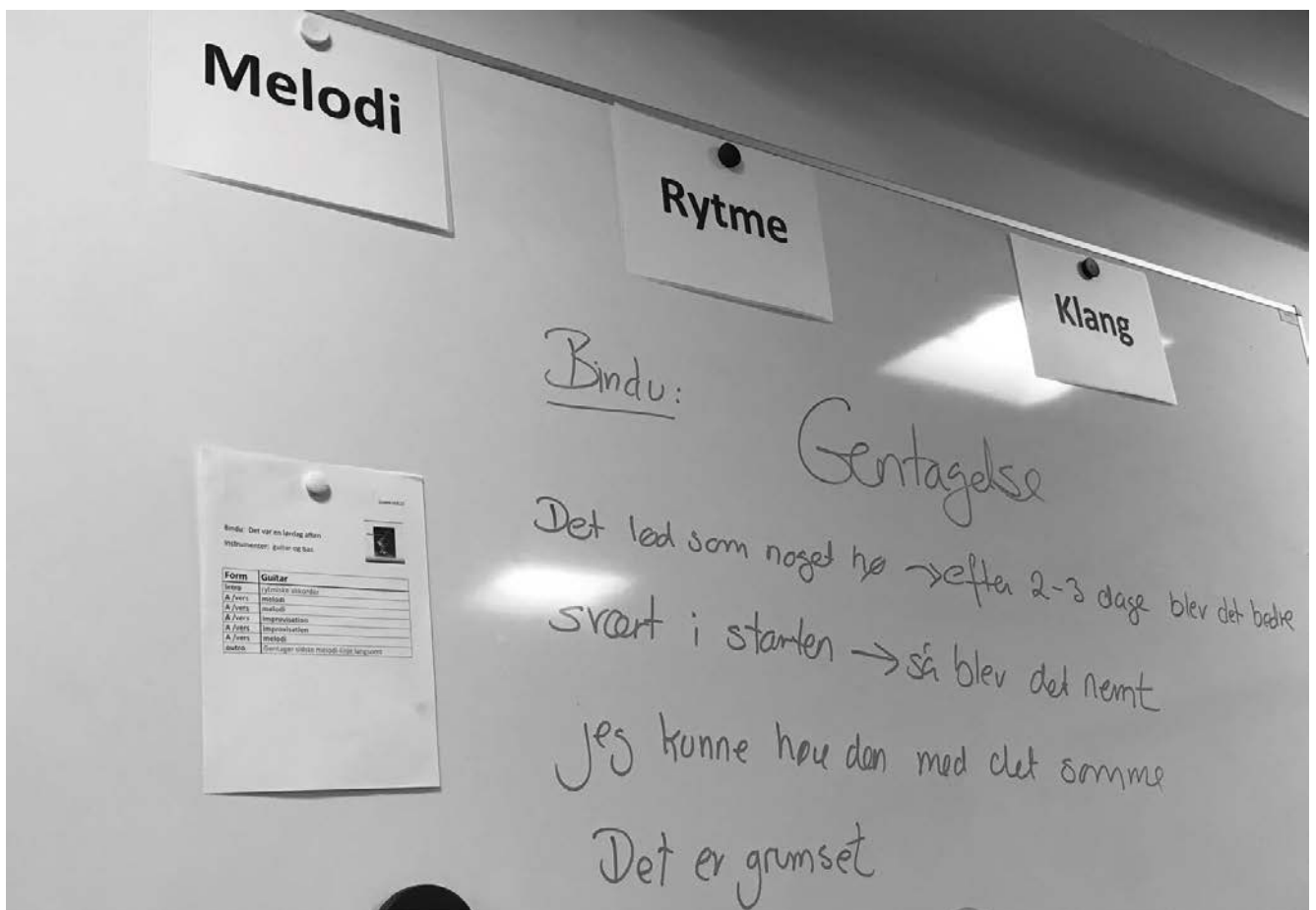
Materialer

- Bilag 4: Vamp.
- Video 8: Klang. Instruktion til underviseren: Lær at spille en Vamp.
- Video 9: Klang. Instruktion til underviseren: Lær at spille Drømmespil.
- Video 10: Klang. Gå tur på klaveret.
- Video 11: Klang. Temavariationer på klaver.
- Video 12: Klang. Temavariationer på klaver. Ryt- miske udfordringer.
- Video 13: Klang. Sammenspil på klaver. Tema og solo.
- Video 21: Klang. Instruktion til underviseren: Guitar.

→ <https://www.scribtekommunikation.roskilde.dk/ci-musik.asp>

Noter

Kapitel 3:

Klang > Undervisningen

Introduktion af opgaven

Lytte til og lære forskellige klange at kende.

Teori

Præsentation af den akustiske guitar og dens klangfarve.

Vis hvordan guitaren ser ud: Hulrummet, der forstærker lyden fra strengene. At instrumentet skaber lyd, når de seks forskellige og udspændte metal/nylonstrengene "knipses".

Praktisk øvelse 1

Afprøv guitarens klanglængde og tonevariationer. Se video 21.

- Knips én tone ad gangen. **"Hvor længe kan du høre lyden"?**
- Deltagerne kan vise med hånden, når de ikke kan høre lyden/klangen længere. Det giver dig desuden en idé om, hvor hurtigt lyden forsvinder hos dem i deres CI.
- Lad deltagerne selv prøve at frembringe lyd fra en streng på guitaren.
- Du kan spille flere toner efter hinanden ved at "gå tur" på instrumentet enten opad i diskanten eller nedad mod bassen.
- Deltagerne skal give bud på om de hører at tonerne bliver "lysere/højere eller mørkere/dybere". Måske kan I aftale, hvilken benævnelse

I vil bruge. I øvelsen kan I aftale, at deltagerne viser dette med en finger op eller ned. Måske skal deltagerne lukke øjnene, så de virkelig koncentrerer sig om at lytte.

- Prøv at spille en akkord dvs. flere toner/strengene samtidig.

Praktisk øvelse 2

Fokus på guitarens klang og melodi.

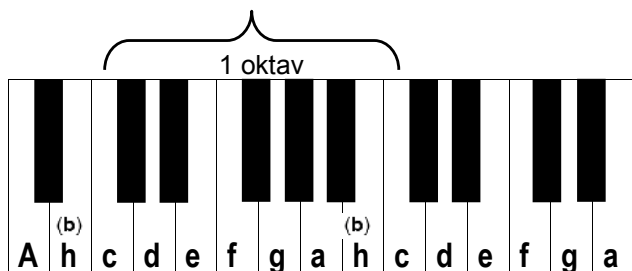
- Lyt til enkel blød instrumental udgave af en velkendt melodi på guitar: Fx 'Mester Jacob', 'Jeg ved en lærkerede' eller 'Det var en lørdag aften'. Helst akustisk på guitaren i lokalet hvis du selv kan spille en melodi, men der findes også muligheder for at finde små guitar udgaver på YouTube. Undgå dem der er sang på. Det forstyrrer klanggenkendelsen af instrumentet.
- Det velkendte er selve melodien, og den nye udfordring er instrumentets klang/lyd.
- Deltagerne kan vise/give tegn, hvornår genkendelsen af melodien kommer, og senere sætte lidt ord på, hvad der fik dem til at genkende melodien.

Teori

Præsentation af klaveret og dets klangfarve.

Vis hvordan klaveret er bygget op med sorte og hvide tangenter. De dybe bastoner til venstre, og

diskanten til højre. Måske kan der vises, hvor meget en oktav fylder, nævne **stamtonernes** navne, og at der er $\frac{1}{2}$ tonetrin mellem hver tangent.

På et akustisk klaver er det små hamre, der slår på spændte metalstreng, og et hulrum der forstærker. På et EI-klaver (digitalklaver) er det teknologi, der frembringer lyden, så den ligner den akustiske.

Praktisk øvelse 3

Afprøv klaverets klanglængde og tonevariationer.

- Sæt én tone an. "**Hvor længe kan du høre lyden**"?
- Deltagerne kan vise med hånden, når de ikke kan høre lyden/klangen længere. Det giver dig desuden en idé om, hvor hurtigt lyden forsvinder hos dem i deres CI.
- Lad deltagerne selv prøve at frembringe lyd på klaveret.
- Du kan spille flere toner efter hinanden ved at "gå tur" på klaveret opad og nedad af tangenterne. De fleste kan bedst høre forskellen, når der er intervalspring, det vil sige, at du springer 2-3 tangenter over på turen op eller ned, eller at du kan vælge kun at spille på de sorte tangenter.
- Deltagerne skal give bud på, om de hører, at tonerne bliver "lysere/højere eller mørkere/dybere". Måske kan I aftale, hvilken benævnelse I vil bruge, og at deltagerne i øvelsen viser dette med en finger op eller ned. Foreslå gerne at deltagerne lukker øjnene, så de virkelig kan koncentrere sig om at lytte.
- Prøv at udforske hvor lille/stort et interval der skal til, før de kan høre retningen op eller ned.

- Prøv at tage en akkord, dvs. flere toner samtidig, og lad deltagerne beskrive, hvad det gør ved klaverklangen ift. én tone.

Praktisk øvelse 4

Fokus på klaverets klang og melodi.

- Lad deltagerne lytte til små korte melodier, du spiller på klaveret. Vælg enkle små stykker melodi, eller **improviser** på de hvide tangenter. Husk at opgaven ikke er at genkende melodien men derimod instrumentklngen.
- Spil dit eget "Drømmespil" (se video 9). Det er brudte akkorder/ 3-klange i blød bevægelse op og ned af de midterste 4 oktaver = mellemløjet på klaveret. Gentag det samme mønster mange gange, så genkendeligheden i rundgangen bliver forudsigelig.

Praktisk øvelse 5

Egne erfaringer på klaveret.

Deltagerne skal prøve selv at "gå tur" på klaveret – udforske og lege lidt med tonerne. Sid gerne ved siden af og giv opmuntring til at eksperimentere.

- Deltageren skal fra nu af kun bruge de hvide tangenter og kun én tone ad gangen.
- Hele klaveret skal afprøves, og den enkelte deltager kan begynde at lægge mærke til, i hvilket område klaverets klang er bedst ift. deres CI.
- Marker tre-fire hvide tangenter inden for en **oktav** med whiteboard tusch, som den enkelte deltager kan improvisere på.
- Deltagerne kan prøve selv at lave nogle helt enkle små melodiske toneforløb, som de nemt kan huske og gentage. Fremover i undervisningen og i materialet, kalder vi disse små melodiske forløb for **temaer**. Se video 10, 11 og 12.

Ved kun at bruge de hvide tangenter starter forbedelsen til senere samspil med Vamp-akkompagnement.

Praktisk øvelse 6

Fokus på at skelne klangskift på digitalklaver.

Hvis du har et digitalklaver til rådighed, er der ofte flere muligheder for at vælge klange/instrumentlyde.

- Præsenter deltagerne for de forskellige lyde/klangfarver, og lad dem gætte hvilket instrument, de hører. Husk den digitale lyd ikke kan gengive den akustiske klang fuldkommen.
- Skift mellem lydene og spil det samme lille stykke igen og igen. Kan deltagerne høre forskel?

Hvis du har et keyboard til rådighed, er der utallige instrumentklange at vælge mellem, så kan du udvælge 8-10 lidt forskellige at veksle imellem.

De fleste digitale klaverer har en mulighed for *Record*, dvs. du kan optage et forløb på forhånd. Det kan være en god idé at få en kollega til at skifte lyden, mens du spiller og optager. Så sikres det, at klangskiftet sker uden ophold/pauser i flowet, som kan gøre det lidt for nemt for deltageren i øvelsen 😊

Vælg evt. at spille Vamp eller noget andet enkelt, du kan gentage. Indspil et forløb på ca. 3 minutter, hvor klangen/instrumentlyden skifter med jævne mellemrum.

I øvelsen kan deltagerne lytte med lukkede øjne og markere med fingertegn, når de hører, at klangen ændres.

Praktisk øvelse 7

Kombination af melodigenkendelse og klangtræning på klaver.

Hvis deltageren kan gentage deres eget lille tema, kan næste udfordring være at veksle mellem at spille temaet og "gå tur" på klaveret.

- De øvrige på holdet skal først lære temaet at kende ved, at det bliver spillet en del gange.
- Deltageren ved klaveret skifter mellem sit tema og at "gå tur".
- De øvrige deltagere skal markere med en finger, når de hører/genkender temaet.
- Hvis du kan spille en Vamp (se bilag 4 og video 8), kan du akkompagnere deltageren ved klaveret. Så er sammenspillet i gang. Se video 13.

Hjemmearbejde

Lyt til klavermusik hjemme. Deltagerne kan selv eksperimentere og finde noget på YouTube. Man kan søge på "klavermusik", og der kommer masser af forslag.

Ideer til videreudvikling

- Inddrage fokus på klangen, når I lytter til musik ved værk gennemgang, se kapitel 5.
- Hvordan opfattes sangstemmer. Kan der fx skelnes mellem mandlige og kvindelige sangstemmer?
- Gå på opdagelse på YouTube og udvælg andre instrumenter. Vi har fx prøvet at udforske panfløjte, klarinet, harpe, fløjte, cello. Ideen er at blive mere bevidst og reflekterende omkring at til- og fravælge musik
- Måske kan I finde muligheder for at lytte til akustisk musik sammen ude i byen. Fx små koncerter eller liveoptræden i parker og lignende.

Kapitel 4:

Rytme

Hensigt og formål

Vi ser ofte, at vores deltagerne støtter sig til og bruger rytmerne til at kunne genkende og skelne musikken. De er visuelt hurtige til at opfange signaler om tempo og betoning i andres kropsbevægelser. Vi har derfor altid arbejdet meget med at videreudvikle netop dette, fordi det er nemt for deltagerne og baner vejen for bedre at kunne kapere og nyde musikken.

Læringsmål:

- At deltagerne får et basalt kendskab til de rytmer, vi møder i musikken.
- At de får musikken mere ind i kroppen ved aktivt at mærke den og vise/udøve puls og rytmer.

Underviserens forberedelse

Basiskendskab:

- **Pulsen** eller **taktslagene** er det, vi markerer, når vi klapper, vipper med foden eller nikker med hovedet, mens vi hører musik.
- **Rytmer** er en blanding af slag/betoninger og pauser, som skal følge taktslag eller puls. Der kan være sammensatte **rytmefigurer**, som understøtter pulsen.

- **Tempo** angiver hastigheden for pulsslæg/taktslag. Ved sammenspil skal alle kunne starte samtidig og kunne følges ad, så derfor tæller man tempoet ind. Fx slår trommeslageren tempoet på stikkerne, og i orkestret viser dirigenten tempoet med hænderne/taktstokken.

Du skal selv blive sikker i at finde og genkende rytmer og puls:

- Hvis du kan spille lidt på et instrument, så øv dig i et lille stykke, som du skal kunne variere i tempo.
- Eller du kan finde nogle forskellige stykker musik på YouTube, som har forskellig puls og tempo.

Øve rytmefigurer

Vi bruger nogle faste og enkle rytmefigurer, som deltagerne lærer at kende ved at træne dem:

- Motorisk: klappe på lår eller i hænderne.
- Sprogligt: sige rytmeteksten højt.
- Auditivt: lytte til en rytmefigur og gentage/give ekko.
- Visuelt: læse rytmen i skemaet.

Skema til rytmefigurer

Vi tæller fire hele slag i takten:

1 2 3 4 1 2 3 4 osv.

og holder samme tempo.

Eller underdeler takten med otte "halve" slag:

1og2og3og4og1og2og3og4og osv.

Skema 1

Eksempler på rytme med fire hele slag i takten:

Der er kun slag på X'erne så første rytme hedder:

Slag slag slag pause

1	2	3	4
X	X	X	
X		X	
X	X		X
	X		X

Skema 2

Eksempler på rytmer med brug af underdelinger i takten:

1	og	2	og	3	og	4	og
X	X	X	X	X		X	
X		X		X	X	X	
		X	X	X	X		
		X	X			X	X

Du kan øve dig ved at vælge et tempo og holde det ved at tælle højt.

Gode rytmer til videreudvikling

I næste skema 3 har vi samlet nogle af de **basisrytmer**, vi bruger i undervisningen til at træne før rytmisk sammenspil påbegyndes. Vi lærer deltagerne at læse rytmerne fra skemaet efter introduktion, hvor vi også bruger en tekst til at markere rytmen.

Prøv selv at øve de forskellige rytmer:

- Vælg én af rytmefigureerne og klap der hvor X'erne er sat, samtidig med at du siger teksten rytmisk. Teksten kan bruges til at genkende rytmefiguren – ligesom med **tekstrytmen** ved melodigenkendelse.
- Når du har rutinen i rytmen, går du videre til næste rytmefigur osv.

- Prøv at veksle mellem to eller tre forskellige rytmer, eller tag dem alle i rækkefølge. Det er en god ide at gentage hver rytme mindst to gange, inden du skifter. Hold et fast tempo.

Skema 3

1	og	2	og	3	og	4	og
X		X		X	X	X	
cho		ko		la	de	mad	
X	X	X	X	X	X	X	
vi	har	brug	for	me	re	øl	
X	X	X		X	X	X	
os	te	mad		os	te	mad	
X	X	X	X	X		X	
bol	ler	med	ro	si		ner	
X	X		X	X		X	
fransk	brød		med	re		jer	
X		X		X	X	X	X
fedt		og		spe	ge	pøl	se
X	X		X	X		X	X
vi	skal		nok	nok		nå	det

Se video 14.

Alle tre skemaer findes i print- og projektorvenlig udgave. Se bilag 19.

Slagtøj/STOMP

Hvis du vil arbejde videre med rytmer og sammenspil, kan du samle lidt gode slagstøjsinstrumenter sammen.

Vi bruger store tomme plastik vanddunke, som giver en god blød trommelyd. Alternativt kan en papirkurv af plastik eller lignende bruges. Gå på opdagelse på din arbejdsplads, og se hvilke "instrumenter", du kan finde 😊

Materialer

- Hvis du har brug for mere øvelse eller teori, kan du google fx 'Musiklopedia'. Der findes også lidt øvelser med puls og tempo.
- Playliste: Forbered en liste med eksempler på forskellige musikstykker, som varierer i tempo og puls. Der er færdige lister at hente på YouTube. Søg fx 'playliste dansk musik' og udvælg derfra.
- Tomme plastik vanddunke eller lignende.
- Bilag 19: Rytmeskemaer 1,2 og 3.
- Video 14: Rytme. Instruktion til underviseren: Lær at spille rytmefigurer
- Video 15: Rytme. Lytte og gentage på vanddunk
- Video 16: Rytme. Lytte og gentage på vanddunk og med klap
- Video 17: Rytme. Skæbnetema og solo på dunke

→ <https://www.scr.kommunikation.roskilde.dk/ci-musik.asp>

Noter

Kapitel 4:

Rytme > Undervisningen

Introduktion af opgaven

Deltagerne skal indføres i og opdage rytmernes betydning i musikken.

De skal gennem forskellige øvelser og træning opnå en rutine med tempo og puls, så vi kan fremme en fælles aktivitet i musikken fx sammenspil.

Teori

Fælles refleksion:

- Start med at lade deltagerne reflektere over, hvad tempoet kan betyde for lytterens opfattelse af musikken. Fx tempo for dansemusik, afslapningsmusik, march, vuggesange, meditation osv.
- Hvis I tidligere har snakket om **genrerne**, så prøv at inddrage dem i forhold til typiske eller nødvendige tempi.
- Skriv gerne de forskellige bud op på tavlen.

Praktisk øvelse 1

Øve/træne tempo og puls

De første øvelser i at finde ind i et fælles tempo/puls:

- Du viser et tempo ved at klappe de hele slag [1 2 3 4] på låret - uden at tælle højt. Deltagerne skal falde ind med dig i det samme tempo. Fortsæt til alle følges ad.

- Stop og sæt nyt tempo an med samme opgave for deltagerne.
- Afprøv om deltagerne kan gøre det samme med lukkede øjne – altså udelukkende lytte sig til det tempo dine slag markerer.
- Når tempoet er fundet, kan I prøve at sætte en melodi på (ikke i valsetakt!) – eller sige sangteksten. Brug den samme melodi ved hvert temposkift.

Lyt til sange/indspilninger fra din "playliste":

- Deltagerne skal klappe tempoet/pulsen med hænderne, når de er finder/genkender det. Man behøver ikke høre hele nummeret 😊 Skift til nyt tempo/puls variation.
- Snak om tempoet. Begynd at bruge fælles ord som hurtigt, langsomt, mellemtempo, mere eller mindre el.lign., for at kunne sætte de forskellige eksempler i forhold til hinanden.

Praktisk øvelse 2

Øve/træne puls, krop og bevægelse

De fleste normalthørende har noget i kroppen, der falder ind i musikkens puls: En tå, en fod, et klap på lår, en finger der vipper, en bevægelse i overkroppen, hovedet nikker med og lign.

- Spil eksempler fra din playliste med variationer i tempo/puls.
- Start med at sidde ned.
- Deltagerne skal markere deres fornemmelse for musikkens puls ved at sætte krop på. Vip med

foden, nik med hovedet osv. – hvad der falder den enkelte naturligt.

- Find bevægelserne og forstærk dem. Gør dem bevidste.
- Beskriv musikken: Er den hurtig? Er den langsom? Er den dansende? Hvordan kunne man bevæge sig til den? osv.
- Prøv at fortsætte øvelsen mens I står op, og se om det giver mere krop med i pulsforfølelsen.

Teori

Fortæl deltagerne, at rytmer består af en blanding af markeringer/lyd/slag og pauser i en bestemt rækkefølge og varighed.

Metode

Deltagerne præsenteres for enten alle rytmefigurerne i skemaerne eller et udvalg af dem. Vi plejer at vise skemaerne på tavlen via projektoren. Se bilag 19.

1. Læs en rytme

Brug eksempler fra skema 1 og 2. Eller lav selv et rytmeskema på tavlen.

Tæl højt til fire ”i ring” i fast tempo – ikke for hurtigt. Tæl slagene højt i skemaet for deltagerne. Klap alle sammen rytmen på lårene eller i hænderne.

2. Find fælles tempo

Du skal **tælle tempoet ind**, så alle kan starte samtidigt og følges ad. Det gør du ved at tælle en **tom takt** dvs. tælle fire taktslag i tempoet højt, før deltagerne starter sammen - på den rytme du har valgt - på det næste 1-slag.

Det svarer til trommeslageren, der slår stikkerne sammen inden bandet begynder.

Det skal nok lige afprøves et par gange.

Gentag indtil der er sikkerhed hos alle.

3. Øv tekstrytmen

Brug skema 3 hvor rytmerne er lidt mere avancerede og støt indstuderingen ved at læse tekstrytmen sammen med klappene – stadig i fælles tempo. Fx ostemad - ostemad osv.

4. Lyt og gentag

Klap en rytme for, og lad deltagerne gentage den. Hold pulsen.

Prøv at variere **slagstyrke** og **slagklang** i rytmefiguren, og se om deltagerne er opmærksomme på det og kan gentage din version. Se video 15 og 16.

Praktisk øvelse 3

Træning i rytmer

Når deltagerne har lært nogle forskellige rytmer, kan du udfordre dem i øvelsen, hvor de skal gentage dig:

- Veksl mellem rytmerne.
- Bed deltagerne lukke øjnene.
- I samme rytmefigur kan du veksle mellem klap på lår og klap i hænderne, så slagklangen ændres.
- Prøv at gå bag ved deltagerne og klap rytmen, som de skal gentage.
- Veksl mellem både rytmefigur, slagklang og slagstyrke.
- Lad deltagerne på skift vælge en rytme at klappe, som I andre skal gentage.

Praktisk øvelse 4

Kombinere tempo, puls og rytmer.

Deltagerne bliver trætte ved kun at bruge klap i hænderne, så brug også klap på lår og evt. tramp med foden for at markere rytmeslagene.

- Vælg en rytmefigur og tæl højt indtil alle klapper figuren.
- Fortsæt til alle er sikre og holder tempoet.
- Lad den ene halvdel af gruppen få en ny rytmefigur, mens de andre fortsætter den første.
- Nu klapper hver halvdel af gruppen sin egen figur, og der høres to rytmefigurer samtidig.

Det er udfordrende at blive i pulsen og fastholde sin egen rytme og ikke blive "smittet" af de andres rytmeslag.

- Variér videre ved at ændre rytmefigurerne i hver af grupperne på skift.

Indøv et **break**:

- Tæl fx i tempoet **1 2 3 STOP!** højt eller find på en eller anden tydelig markering/gestik, som alle kan se/høre som tegn på, at de skal stoppe op. Det kalder man i rytmisk musik for et **cue**.
- I breaket holdes pulsen (tæl de 4 slag indvendig) og alle starter igen deres rytme på næste 1-slag.
- Breaket kan også udfyldes med et rytmisk råb, alternativ rytme og lignende.
- Udfordringen er at holde pulsen i breaket og komme rigtigt ind igen på 1-slaget.

Praktisk øvelse 5

Kombinere klang og rytmer.

Rytmefigurerne spilles skiftevis på fx klaver og dunk.

Udfordringen er at kunne fange rytmen både fra slag og toner.

Start med at bruge den samme tone på klaveret til hele figuren, og når det fungerer, kan rytmen spilles på forskellige toner.

- Du spiller rytmen på klaveret, og deltagerne gentager din rytme på dunkene.
- Skift mellem de kendte rytmer og hold samme tempo/puls.
- Lad en deltager vælge og spille en rytmefigur på klaveret, og de andre gentager på dunkene.
- Lad en deltager spille en rytme på dunken, som en anden skal spille på klaveret osv.

Hjemmearbejde

Opfordr deltagerne til at finde puls eller tempo, når de hører noget musik.

De kan fx øve at få pulsen ned i foden ved at vippe i takt.

Ideer til videreudvikling

STOMP: Overfør de kendte rytmer til slag på vanddunke, store bolde, plastikspande, koste, træskeer, o. lign.

Det er selvfølgelig vigtigt, at deltagerne kan kapere slagklangen – at det ikke bliver for voldsomt. Man kan nøjes med at lave fingerslag, der ikke larmer så meget.

Vi er meget glade for at bruge vanddunkene, da de er nemme både at sidde med eller stille på gulvet.

- Sammensæt de forskellige rytmer I kan lide. I kan eksperimentere lidt, for at "instrumentet" får variationsmuligheder alt efter om slagene ligger på siden, bunden toppen osv.

Oplæg til sammenspil

En ny variation/udfordring er at indføre soloer og aftale en form på jeres musikstykke.

- Sid i rund- eller halvkreds, så I kan se hinanden.
- Vælg en nem basisrytme, som alle kan spille. Ostemad/Ostemad/Ostemad osv. er god at starte med. Senere kan I prøve andre basisrytmer, de skal blot være enkle.
- Aftal at deltagerne på skift "står af" basisrytmen og laver **solo**/leger med rytmeslag/eksperimenterer/slår anderledes end basisrytmen, mens de andre holder basisrytmen.
- Når soloen er slut, vender deltageren tilbage og falder ind i basisrytmen.
- Så er det tegn til næste solist. Se video 17.
- Man kan også aftale at lægge breaks ind som variation, så bliver der pludselig mulighed for at aftale en form på musikstykket.

Eksempel på aftalt form på sammenspil:

1	alle spiller basisrytme "ostemad"
2	break tælles eller råbes ind
3	alle spiller basisrytme
4	1.solist 2. solist 3. solist
5	basisrytme
6	break tælles eller råbes ind
7	4.solist 5.solist 6. solist
8	Basisrytmen
9	Break og slut

Kapitel 5:

Værkgennemgang

Hensigt og formål

De fleste deltagere nævner, at de savner at kunne nyde eller udholde at høre musik igen, uanset om det er klassisk, rock, pop, jazz, dansktop, folkemusik osv.

De har alle yndlingsmusik, som de tidligere har kunnet høre, og som de gerne vil blive i stand til at høre igen.

Vi kan hjælpe i denne proces ved at give deltagerne viden om musikkens form og opbygning. Ved at sætte fokus på de forskellige elementer en komposition bygger på, får deltagerne en forståelse for musikkens byggeklodser. Ved ihærdig træning kan de opnå at kunne skelne mellem instrumentklange, rytmer og melodiske temaer – alt sammen for at kunne genkende musikken igen.

Vi kalder det "værkgennemgang", fordi det overordnet er en tur gennem et færdigkomponeret stykke musiks opbygning og indhold, uanset genre, kompleksitet eller varighed.

Læringsmål

- At få redskaber til at lære et stykke musik at kende.
- At få viden om opbygning/form og instrumenttyper.
- At opnå individuelle strategier til at rumme/nyde/kapere et stykke musik.
- At få indsigt i musikkens funktioner (fokuseret koncertoplevelse, afslapning, muzak, dans osv.).
- At få kendskab til forskellige **genrer**.

Underviserens forberedelse

- Udvælgelse af et stykke musik. Det er særligt motiverende, at lade deltagerne vælge et stykke musik, som de selv har et forhold til: Godt, skidt, nysgerrige på, undrende overfor, eller blot ønsker at lære nærmere at kende.
- På YouTube kan stort set alt findes frem. Find den bedste udgave og undgå liveoptagelser med unødigt omgivelsesstøj.
- Søg evt. sangtekster på Google.
- Søg oplysninger om kunstneren, stilen, tiden, instrumenterne osv., hvis det er særlig interessant.
- Lær de generelle begreber om musikkens opbygning at kende. Fx har et stykke musik altid en start og en slutning – det kaldes hhv. **intro** og **outro**. I løbet af et stykke musik præsenteres **temaer** eller melodier som vers og omkvæd – det kan kaldes A stykker og B stykker. Der er også ofte C mellemstykker, overgange, **soloer**, **improvisationer** og **breaks**.
- Søg inspiration og øvelse i bilagene 2, 7, 8, 9, 10 og 11 med tilhørende YouTube links.

Ide til evaluering

Ved første undervisningsgang afspilles et stykke rockmusik anonymt for deltagerne, som de giver deres umiddelbare respons på og kommentarer til. Alt skrives op på tavlen.

Fotografér eller nedskriv kommentarerne fra tavlen og gem dem til senere. Se evt. kapitel 9 og bilag 12.1. Derefter gives en introduktion til musikstykket og formen gennemgås. Det er altså den første værk-gennemgang.

Vi har på alle kurserne valgt det samme første stykke musik, som er: Eric Clapton "You look wonderful tonight". Måske tilfældigt fra start af, men det er et eksempel på en "klassiker" inden for rockmusik, og alment kendt i den genre.

Musikken er udfordrende med Claptons stemme, guitarens klang, lilletrommens skarpe slag, og de fleste giver også udtryk for at det lyder forfærdeligt, grimt, skarpt osv.

Men der er god mulighed for at arbejde med en indgang til musikken. Vi sætter fokus på guitarens tema og prøver at lokalisere/høre det rytmiske og instrumentale break, der er ca. midtvejs i stykket. Vi taler om sangstemmen og gennemgår formen. Se bilag 7.

Deltagerne skal træne og lytte til musikstykket hjemme til næste undervisningsgang, hvor vi sammen lytter det igennem igen, og deltagerne får mulighed for at sætte flere/nye ord på oplevelsen.

Den sidste undervisningsgang, afspiller vi igen "You look wonderful tonight" uden at nævne, hvad det er, deltagerne skal høre.

Igen beder vi om deres umiddelbare respons, som vi skriver på tavlen.

Underviserens evaluering

Deltagernes kommentarer fra første og sidste gennemgang af det samme stykke musik, Clapton: "You look wonderful tonight", sammenholdes:

- Bruger deltagerne de musiktermer, vi har anvendt på kurset?
- Er holdninger og observationer blevet mere nuancerede?
- Kan de genkende musikken?

Materialer

- Lav selv et formskema over det valgte musikstykkets forløb og form. Skemaet kan indeholde følgende: Intro, A stykker, B stykker, mellemstykker, outro, sangtekst, instrumenter. Notér særligt tydelige auditive **cues**, som fx temaer, breaks, soloer og lignende
- Bilag 5 og 6: Genreoversigter.
- Bilag 2, 7, 8, 9, 10 og 11: Eksempler på værk-gennemgange.
- Bilag 12.1: Skema 1. uv.gang.
- Bilag 13: Filmtemaer. Søgning.
- Bilag 14: Filmtemaer. Opgave. Svarskema

→ <https://www.scr.kommunikation.roskilde.dk/ci-musik.asp>

Noter

Kapitel 5:

Værkgennemgang > Undervisningen

Introduktion af opgaven

Lær et stykke musik at kende.

Metode

- Lyt til en masse forskellig musik.
- Få ny viden og redskaber til at forstå musikkens opbygning.
- Opdag og reflekter sammen, sæt ord på musikoplevelser.
- Få inspiration til ny/ukendt musik.

Praktisk øvelse 1

Vælg et stykke musik eller brug forslag fra en af deltagerne.

Lad deltagerne lytte til musikken uden nærmere præsentation. Herefter sættes fokus og ord på:

- Hvad kan umiddelbart høres eller beskrives?
- Hvilken genre kunne det være?
- Hvordan opleves tempoet?
- Er der sang? mand eller kvinde? flere stemmer?
- Hvilke instrumenter kan I høre?
- Er der noget karakteristisk ved sangen?
- Veksler sang og instrumenter fx?
- Hvordan er afslutningen?

Lyt igen når I har snakket om det. Find evt. noget I vil lytte efter sammen.

Teori

Introducer musikkens begreber mundtligt med fokus på at opdage, at musik kan sættes på "formel":

- **Intro** (start)
- **A** (vers)
- **B** (omkvæd)
- **Broer** (overgange)
- **C** (mellemstykker – lidt anderledes adskiller sig)
- **Solo/improvisation**
- **Breaks**
- **Outro** (afslutning) og evt. **fade-out**

Visuel støtte

Hvis du har forberedt et skema over musikstykkets form, så er det nu, du skal præsentere denne metode.

- Gennemgå formskemaet over musikstykkets opbygning og instrumenternes forløb.
- Udlevér teksten, hvis der er sang.
- Notér vers og omkvæd.
- Find nogle karakteristiske steder/temaer, som deltagerne skal øve sig på at høre/genkende.

Praktisk øvelse 2

Anden fælles gennemlytning. Sæt fokus og ord på:

- Nye opdagelser.
- Genkendelse af temaer (se bilag 5 og 6).
- Hvilken genre er det?
- Hvornår kommer de forskellige instrumenter ind i stykket?

- Find melodiske tydelige temaer eller rytmiske figurer.
- Er der noget karakteristisk ved sangen?
- Er der soloer?
- Hvordan er afslutningen?
- Introducer evt. begrebet **fade-out**.

Hjemmearbejde

Deltagerne skal lytte musikstykket igennem mange gange hjemme, og bruge det grafiske skema som støtte til at kunne følge og overskue musikkens forløb.

Praktisk øvelse 3

Når deltagerne mødes igen kan de udveksle erfaringer med træning og udvikling af musiklytningen. Noter gerne alles kommentarer på tavlen.

Afslut denne værk gennemgang med at lytte sammen igen.

Vælg et nyt stykke musik og brug samme metode og forløb til næste værk gennemgang.

Videreudvikling

Find andre udgaver på YouTube af et stykke musik I har arbejdet med fokus på fx:

- Klang: en ændret instrumentering eller stemme.
- Rytme: et anderledes tempo eller udpræget variation af genren [fra pop til klassisk].
- Melodi: variationer og improvisationer.

Et godt eksempel

"One note samba". Se bilag 10.

- Lær at spille det rytmiske tema på klaveret, så alle kan genkende det.

Der findes utallige udgaver af One note Samba i forskellige instrumentale udgaver og variationer. Søg på YouTube på 'One note samba instrumenter'.

Desuden er der utallige udgaver med sang bl.a. på spansk, engelsk og også på dansk i en mere humoristisk udgave: "Hvad skal vi med kvinder?" Den er i samme rytmiske udgave men med en lidt anderledes form. Se bilag 11.

Andre ideer: Filmmusik

Træning i at høre forskel på kendingsmusik fra film eller Tv-serier. Se evt. Kapitel 8.

- Forberedelse: Find soundtracks fra film/TV på YouTube, som deltagerne kender eller brug de otte soundtracks fra bilag 13.
- Undervisning: Lyt til hvert soundtrack og sæt i fællesskab ord på musikstykkets karakteristika og forskelle.
- Send e-mail til deltagerne med links til de valgte soundtracks.
- Hjemmearbejde: Lyt til de udvalgte soundtracks. Lær dem godt at kende, for at kunne skelne mellem dem.
- Næste undervisningsgang: Afspil de otte soundtracks i en anden rækkefølge. Deltagerne skal forsøge at genkende eller måske gætte sig til hvilket soundtrack, de hører. Se bilag 14. Facit på rækkefølgen kan skrives på tavlen, så den enkelte selv kan sammenligne med sine svar.

Alternativer

Musik der lyder anderledes.

- Find og lyt til musik fra fx forskellige kulturer/lande, forskellige musikgenrer, børne-/kærligheds-/folke-/dansktopmelodier eller forskellige instrumentalstykker.

- Opdag rytmiske, melodiske og klanglige forskelle. Det er vigtigt, at musikstykkerne er forskellige i udtryk, så deltagerne får en fair chance for at skelne dem fra hinanden.

Gå ud og lyt til musik sammen, fx:

- Der er ind imellem gratis koncerter på de forskellige musikuddannelser. Fx i DR´s gamle koncertsal ved Forum, hvor de studerende på musikkonservatoriet spiller.
- Vi har med stor succes haft en gruppe med på rockmuseet Ragnarock i Roskilde. Musikken skal høres gennem museets høretelefoner, og det gik fint med CI 😊

Noter

Kapitel 6:

Grafisk notation

Hensigt og formål

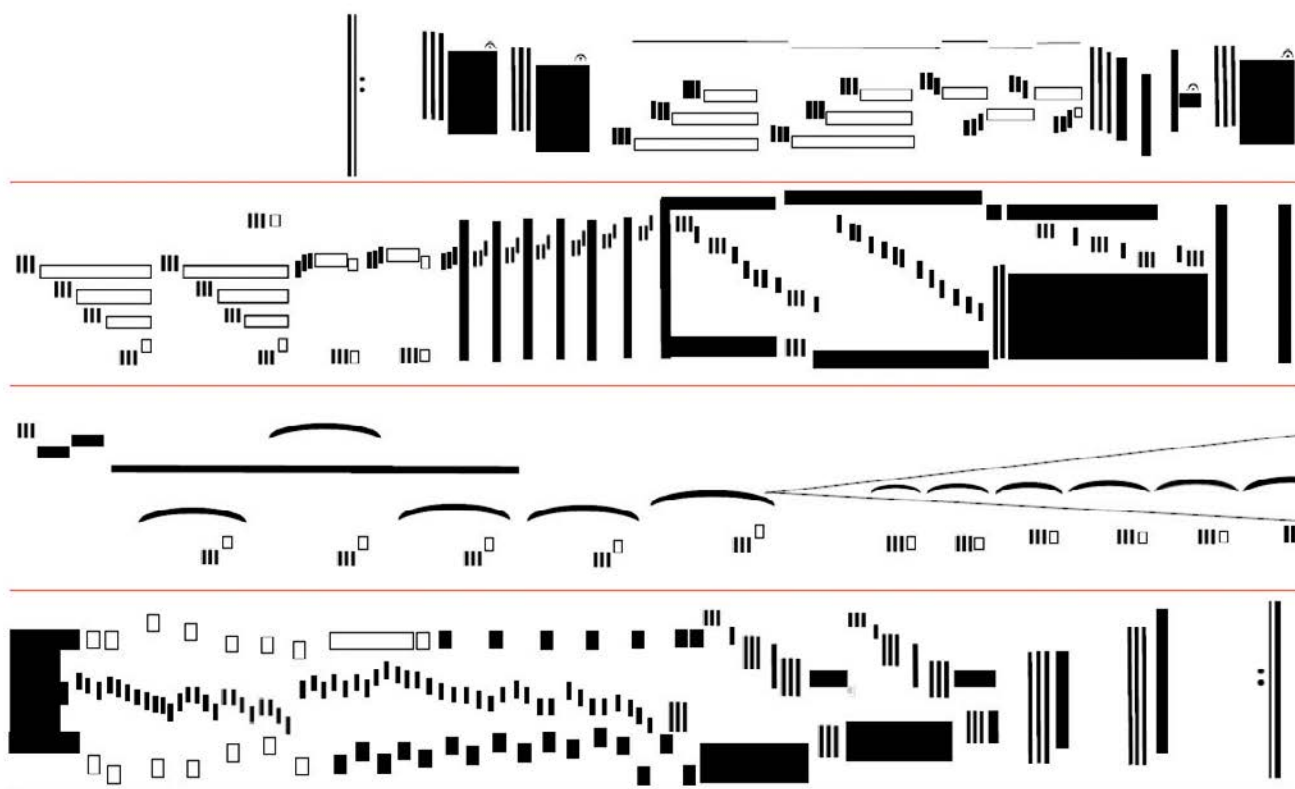
At præsentere deltagerne for muligheder for at kompensere for den auditive begrænsning med CI, og lette indlæringen af musik ved brug af supplerende visuelle strategier.

Læringsmål

- At afprøve forskellige visuelt kompenserende metoder til at overskue et stykke musik.
- At finde en metode, der kan inspirere til at lytte til mere ukendt musik.

Underviserens forberedelse

- Lyt til Beethoven, Symphony 5, Skæbnesymfonien, 1. sats. (vi arbejder med det kendte tema i andre opgaver), og prøv at følge forløbet via det grafiske skema. Se bilag 15.
- Print en stor udgave af grafikbilledet til hver af deltagerne.
- Skemaet viser 1. del af 1. satsen, der gentages.
- Sæt billedet i en PowerPoint til undervisningen. Der er vejledning i bilaget til symboler og grafik.
- Overvej om gruppen skal se og reflektere over billedet før de ved, hvilken musik der er vist.
- Hvis du søger på 'Skæbnesymfonien' på nettet, er der masser af sjov information knyttet til

Kapitel 6:

Grafisk notation > Undervisningen

Introduktion af opgaven

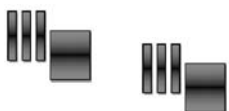
Lytte til et stykke kendt musik med støtte fra grafiske tegn/former over forløbet.

Praktisk øvelse 1

Få erfaring med grafisk notation

Det grafiske billede af Skæbnesymfoniens 1. del vises på PowerPoint.

- Hvis det ikke er afsløret, hvilken musik billedet viser, så lad deltagerne reflektere over figurerne og gætte på hvilken dynamik, der vises. Fx: store og små figurer, buer, hvorfor er noget øverst og andet nederst osv.
- Giv måske lidt hints til temaet til inspiration:

- Peg temaet ud og bliv bekendt med det. Bank rytmen.
- Spil temaet på klaver: e e e c d d d h (Se tonerne på klavertegning side 18)
- Oplys hvilke instrumenter der anvendes.
- Oplys evt. om Beethoven og hans kompositioner trods hans døvhed.
- Knyt de små historier og teorier om temaets tilblivelse sammen. Fx morsetegnet for V (kort kort kort lang eller prik prik prik streg), BBC News under 2. verdenskrig, skæbnen der banker på osv.
- Lyt til musikken og prøv sammen at følge med i grafikken. Kan grafikken hjælpe?

Praktisk øvelse 2

Lyt til Skæbnesymfonien mens I ser den grafiske notation, der bevæger sig med musikken på YouTube. Se link i bilag 17.

Hjemmearbejde

Træn i at følge med i musikken og grafikken hjemme. Udforsk hvilken grafikform, der virker mest støttende for opfattelsen af musikkens forløb.

Det er også hjælpsomt at finde YouTube videoer, hvor man kan se musikerne spille. Det støtter og supplerer oplevelsen af, hvilket instrument der spiller.

Ideer til videreudvikling

- Afprøv og udforsk andre grafisk noterede musikstykker på YouTube. Søg under 'grafisk notation' eller 'graphic notation'. Der er mange at vælge imellem.
- Udvælg et stykke musik og prøv sammen at lave grafiske tegn, streger og former til at illustrere hvad enten hver enkelt eller gruppen tilsammen hører/oplever/opfatter.

Kapitel 7:

Sammenspil

Hensigt og formål

Deltagerne kan opleve, at de hver især med ganske få færdigheder kan skabe noget musik, og samtidig indgå i et aktivt **musisk** fælleskab. At både visuel og auditiv opmærksomhed er nødvendig for at sammenspillet fungerer. Dvs. at få øje/øre på det de andre laver, samtidig med at passe sin egen funktion.

Deltagerne bliver udfordret på og får anvendt **rytme**, klang og melodi, samt anvender de forskellige musiske termer vi har introduceret.

Deltagerne skal prøve at bruge de praktiske erfaringer og viden fra de tidligere opgaver men vigtigst er mod og lyst til at prøve sig frem.

Læringsmål

- At eksperimentere med klang, melodi og rytme.
- At blive kreativ, opdage, udvikle og følge noget man kan lide.
- At opdage sin funktion som nødvendig for sammenspillet.
- At anvende sine færdigheder og viden sammen.

Underviserens forberedelse

Sammenspil sker lige så snart to deltagerne skal være aktive samtidigt, så det er nødvendigt med nogle nemme aftaler/regler.

I vores bud på musik- og sammenspilsøvelser er **Vamp** akkompagnementet helt gennemgående og støtter til **puls**fornemmelsen, **improvisationerne**, forløb m.v. Deltagerne kender måske Vampen fra tidligere øvelser i forhold til længde og rytme og måske klangvariationerne/treklange.

Lidt principper for sammenspillet er:

- Vamp skal spilles med akkorderne C/AM/DM/G i samme rækkefølge – en **akkordrundgang**. Se bilag 4.
- Deltagerne må kun bruge de hvide tangenter, som passer tonalt til Vampens akkorder. De hvide tangenter er desuden de nemmeste at ramme for deltagerne, og du kan nemt sætte mærker med whiteboardtusch til at udvikle soloer og små melodiske temaer.
- Deltagerne må kun spille én tone ad gangen, dvs. trykke én tangent an ad gangen.
- Styrken tilpasses, så de øvrige deltagere kan adskille/høre "solisten" fra akkompagnementet.

Start med at lære at spille en Vamp på klaver. Se video 8.

Er du allerede mere øvet, kan du selv lave en kombination/variation af akkordrækkefølgen.

Du skal gennemtænke og forberede nogle aftaler/regler, I skal bruge i sammenspillet.

Sådan kan I begynde samtidig:

- Du **tæller ind** 1, 2, 3, 4 (en **tom takt**), så alle har pulsen/tempoet.
- Du kan spille din Vamp-rundgang inden deltageren går i gang med at improvisere. Det har den fordel, at deltagerne kan vænne sig til, hvor længe runden varer, samt at de lytter til dit spil, så det også kan inspirere deres egen improvisation.

Sådan kan I afslutte:

- Du kan vælge et verbalt **cue**.
- Du kan øve dig i at markere noget tydeligt/anderledes i dit akkompagnement. Fx slutte din sidste takt med anslag kun på 1, 2, 3, 4 (de hele slag i takten).
- Hvis du har ét klaver/keyboard til rådighed, skal du spille akkompagnementet på den venstre halvdel af klaveret. Der skal nemlig være plads til en deltager ved din højre side, som skal improvisere fra mellemelejet og op mod diskanten.
- Har du to klaverer/keyboards til rådighed, giver det mulighed for to deltagere, der på skift kan improvisere – er solister til dit akkompagnement. Se video 18 og 19.

Sammenspillet bliver bygget op gennem flere gange i et undervisningsforløb.

Materialer

- Klaver/Keyboard – gerne to, så flere deltagere kan spille samtidigt.
- Evt. vanddunke og/eller andre **percussion** (slagtøj) instrumenter.
- Bilag 4: Vamp.
- Video 8: Instruktion til underviseren: Lær at spille en Vamp.
- Video 10: Gå tur på klaveret.
- Video 11. Temavariationer på klaver.
- Video 13: Klang. Sammenspil på klaver. Tema og solo.
- Video 18: Sammenspil. Tema øves på klaver.
- Video 19: Sammenspil. Oplæg til solo og tema med whiteboard-markeringer.
- Video 20: Sammenspil. 2 solister skiftes.

→ <https://www.scr.kommunikation.roskilde.dk/ci-musik.asp>

Noter

Kapitel 7:

Sammenspil > Undervisningen

Introduktion af opgaven

At skabe noget musik sammen ved hjælp af helt enkle færdigheder og regler.

Metode

Klaveret introduceres. Se evt. kapitel 2.

De grundlæggende regler introduceres:

- Deltageren skal bruge de hvide tangenter og kun én tone ad gangen
- Deltagerne får på skift lidt spilletid (2-3 minutter), mens de andre lytter og måske kan beskrive, hvad de hører.

Praktisk øvelse 1

De første erfaringer.

- Deltagerne skal én ad gangen prøve at "gå tur" på klaveret – lege lidt med tonerne – helt frit. [samme øvelse som i kapitel 2 med klaverklangen]
- Du skal sidde ved siden af og bakke deltageren og forsøgene op – det giver noget tryghed for deltageren.
- Du kan selv "gå tur" og eksperimentere, så du og deltageren skiftes. Det kan give fælles inspiration.
- Herefter tilføjes Vamp-akkompagnement: Du spiller akkompagnementet, og deltagerne forsætter med at eksperimentere. Se video 8 og 10.

Deltagerne skal opnå at få lidt praktisk erfaring. Fx opdage om hensigt og finger følges ad, kan de trykke tangenten ned, så der er lyd nok osv.

Alt i alt skal den enkelte vænne sig til at anvende klaveret.

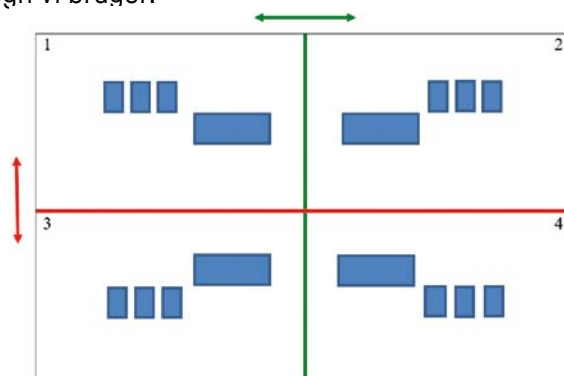
Praktisk øvelse 2

Lidt teoretisk inspiration til at arbejde med at genkende og udvikle små temaer.

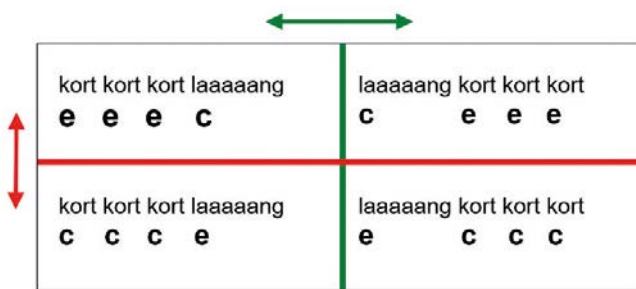
Vi har tit brugt **temaet** fra skæbnesympfonien til at arbejde med.

- Præsenter deltagerne for temaet på klaveret: e e e c
- Tegn et grafiske billede af temaet
- Spejl og drej det grafiske billede – både på tavlen og på klaveret. Det giver 4 variationer:
 - Spejl figuren om den lodrette akse: 1→2 og vandrette akse 1→3
 - Figur 4 fås ved spejling vandret 2→4, eller lodret 3→4

Grafisk billede på de fire temavariationer med de tegn vi bruger:

De fire temavariationer med tekst og toner:

Præsenter de 4 temavariationer på klaveret.

- Lad deltagerne lytte og forsøge at skelne/genkende hvilken version du spiller
- Lad deltagerne selv prøve at spille de 4 variationer

Praktisk øvelse 3

Enkle improvisationsøvelser på klaver.

Sæt mærke med whiteboard-markeringer på et begrænset (3-4) antal tangenter inden for en **oktav**.

Deltageren skal lave sit eget lille enkle tema – genkendeligt rytmisk og/eller melodisk ud af de udvalgte toner.

- Øv dette tema på klaveret til alle kan genkende det. Se video 11 og 18.

Det er en god ide at optage temaet på fx mobilen, så I kan genkalde/huske det igen til næste undervisningsgang.

Alternativt kan temaet skrives ned.

Et eksempel:

Tonerne f, a og c er markeret til deltageren, som fx vælger et tema som dette:

1

1	2	3og	4
f	a	c c	c

Praktisk øvelse 4

Variationer af tema-figuren:

- Flyt figuren til andre starttoner med samme rytme og samme afstand mellem tangenterne/tonerne. Det bliver overskueligt på tavlen i det 4 felter (lodret og vandret)
- Prøv at spille forskellige variationer:

spejlvendt 1→2

1	2og	3	4
c	c c	a	f

spejlvendt 1→3

1	2	3og	4
c	a	f f	f

spejlvendt 3→4

1	2og	3	4
f	f f	a	c

Praktisk øvelse 5

Udvikle en solo:

- Deltageren skal spille solo ved at veksle mellem at spille temaet og "gå tur"/improvisation. De øvrige deltagere skal markere med fingervisning, når de genkender temaet.
- Du spiller akkompagnementet under soloen.
- Aftal hvor længe soloen varer.
- Hvis du har to klaverer eller keyboards, kan to deltagere skiftes til at spille deres eget tema og improvisere. I kan aftale cue til at skifte solist. Se video 13, 19 og 20.

Ideer til videreudvikling

Sammenspillet kan yderligere avanceres med rytmegruppe:

- 1-2 solister på klaver.
- Resten er rytmegruppe på vanddunke. De skal holde en fast rytme, der ledsager Vamp-akkompagnementet.
- Aftal evt. et break, som fx kan være en tom takt eller fire dunkeslag på tælling 1, 2, 3, 4.

Aftal et forløb/form fx:

- Intro
- Vamp + rytmepuls på dunk.
- Solo parti på klaver
- Break
- Soloparti på klaver
- Outro

Efter et gennemspillet forløb skifter deltagerne plads, så alle får prøvet de forskellige roller. Prøv også at lægge et par rytmiske soloer ind fra rytmegruppen på dunke.

Noter

Kapitel 8:

Musik omkring os

Hensigt og formål

Der spilles musik alle vegne omkring os. I medierne, i butikkerne, på spisesteder, på perronen, i bussen, reklamer osv. Mange af deltagerne giver udtryk for, at det er frustrerende hverken at kunne høre, hvad der spilles, eller at kunne ignorere det.

Med udgangspunkt i deltagernes egne erfaringer og musikvalg, udvider vi kontinuerligt deres lytte-repertoire og sætter fokus på forskellige typer formål, musikken og **genrene** har. Små musiktemaer anvendes fx som **jingler** til reklamer eller oplæg til Tv-programmer. Den slags musik er specielt komponeret til hurtig genkendelse, ligesom kendingsmelodier og **soundtracks** til film.

Formålet med disse fælles refleksioner og øvelser er at øge deltagernes kendskab til, hvordan musik bruges omkring os i hverdagen og med hvilke virkemidler.

Læringsmål

- At deltagerne kan skelne musikgenrer.
- At deltagerne får lidt kendskab til og bevidsthed om, at noget musik laves til at opnå bestemte formål – oftest for at få os til at genkende og forvente noget bestemt.
- At udvide og bruge enkle almenkendte **musiske** termer i samtale om musik.

Underviserens forberedelse

Genrer

- Start med at tænke over hvilke musikgenrer, du selv kender.
- Er der genrer, du har nemt ved at bestemme ud fra lytning, og hvad i musikken hjælper dig?

Det er ofte klang og **rytme** dvs. instrumenteringen, **puls, tempo**, samt opbygningen af et stykke musik, som er karakteristisk for en bestemt genre.

Der findes et utal af musikgenrer, hvor små forskelle kun opfattes af folk i "branchen", men overordnede kategorier som klassisk, folkemusik, jazz/blues, rock/pop og latin/dansemusik kan de fleste godt relatere til.

- På bilag 5 og 6 kan du se et par genreoversigter. De kan måske hjælpe til at give overblik over nogle af de typiske inddelinger af musikkens stilarter og betegnelser. Kun de mest almindelige og kendte betegnelser for forskellige musiktyper og genrer er inkluderet.
- Gør en PowerPoint klar så genreoversigten kan præsenteres for deltagerne i undervisningen.
- Kopier eksemplarer af oversigten til uddeling til deltagerne.

Jingler mv.

Find nogle musiktemaer til fælles lytning og genkendelse. Her er nogle forslag, der kan findes på YouTube:

Kapitel 8:

Musik omkring os > Undervisningen

Introduktion af opgaven

At sætte fokus på musikkens målrettede virkemidler.

Oplæg

Lad deltagerne komme med eksempler på musik de kender eller tidligere har hørt meget.

- Skriv evt. musikernavne og/eller titler op på tavlen til fælles brainstorm.
- Inden du viser genreoversigten, kan du lade deltagerne komme med bud på de typer og genrer på musik, de kan huske eller kender.

Teori

- Præsenter oversigten med de forskellige genrer (bilag 5 og 6).
- Lad deltagerne finde eksempler på musik, de kender, og bestemme hvor i genrerne, musikken hører hjemme.
- I kan måske lytte til lidt eksempler sammen og komme med bud på genre.
- Lad deltagerne komme med bud på, hvad der adskiller musikgenrerne.
- Tag en fælles snak om formål med musikken omkring os.

Idé

Saml deltagernes egne bud på kendte musiknavne og inddel dem i genrer. Her ses et eksempel fra et af vores hold:

Rock	Big Fat Snake	Li Spenseren	Eric Clapton	Metallica
og				
Pop	Michael Jackson	Elton John	Peter Dinklage	Ed Sheeran
				
Dansk pop	Birte Kjær	Rasmus Seebach	Aqua	
				
folkemusik	Niels Hausgaard	Poul Dissing	Donovan	
				
Jazz	Louis Armstrong	Niels Henning Ørsted Pedersen	Jørgen Ingmann	
				
Klassisk	Favarotti	Vivaldi	Andre Rieu	
og				
Opera				

Generelt i de næste opgaver, hvor deltageren selv skal byde ind, er det vigtigste de fælles samtaler og refleksioner. Der er ingen facit, for vi har alle forskellige oplevelser og præferencer. Opgaverne er tænkt som et oplæg til at skærpe deltagernes opmærksomhed på musikkens virkemidler.

Praktisk øvelse 1

Genkendingslyde i samfundet.

- Præsenter deltagerne for dine udvalgte eksempler på lydsignaler.
- Lad deltagerne prøve at beskrive, hvad de hører, hvad der fanger deres opmærksomhed, og om de kan genkende signalet.
- Kender deltagerne andre typiske lydsignaler fra hverdagen?

Praktisk øvelse 2

Musik til reklamer.

- Præsenter deltagerne for et udvalg af reklamer, hvor musik skaber opmærksomhed og genkendelse.
- Lad deltagerne prøve at gætte hvilke reklamer, de hører.
- Lad deltagerne beskrive hvad de hører, hvad der fanger deres opmærksomhed, og om de kan genkende reklamen.
- Kender deltagerne andre reklamer med musik i fra hverdagen?

Praktisk øvelse 3

Kendingsmusik og oplæg til TV-programmer.

- Præsenter deltagerne for nogle eksempler på kendingsmelodier fra TV og evt. radio.
- Lad deltagerne prøve at gætte hvilket program de hører optakten til.
- Lad deltagerne beskrive hvad de hører, hvad der fanger deres opmærksomhed, og om de kan genkende musikken og huske programmet.
- Kan deltagerne evt. komme med andre bud på kendingsmelodier, som de husker og genkender. Måske kan I finde dem på YouTube og høre eksemplerne sammen.

Praktisk øvelse 4

Fokus på hvad et melodisk og/eller rytmisk let genkendeligt tema er.

Vi bruger temaet fra BBC/Beethovens "skæbnesymfonien":

- Spil temaet på klaver: e e e c

Tag en snak om:

- hvor man kender temaet fra?
- at det er meget kendt – meget enkelt.
- at det trods sin enkelthed har stor værdi.

Hvis det er første gang deltagerne arbejder med dette lille tema, så lyt også til BBC udgaven og evt. starten af Skæbnesymfonien.

Se evt. kapitel 7, hvor vi udforsker og leger med dette kendte tema.

Lytte og genkendelsestræning:

- Spil temaet for deltagerne på klaveret og flyt figuren til andre starttoner fx g g g e.
- Prøv at spejlvende figuren.
- Har du et el-klaver med tilvalg af forskellige instrumentmuligheder, så kan du udfordre yderligere ved at bruge forskellige klange til genkendelse.
- Leg med variationerne og spil den rigtige ind i mellem, så deltagerne lærer at genkende den "rigtige" version.

Praktisk øvelse 5

Soundtracks, filmmusik og kendingsmusik.

Vi har god erfaring med at bruge disse otte stykker musik, som er nogenlunde forskellige i udtryk og alligevel er udfordrende:

Matador, The pink Panter, Olsen banden, Agent 007, Bonanza (western), Midt om natten, Star Wars og Gøg og Gokke. Se bilag 13.

- Spil begyndelsen (de første 20-30 sekunder) af de forskellige soundtracks. Start med at lade deltagerne genkende eller gætte hvilken film, der er tale om.
- Prøv at få deltagerne til at sætte ord på hvad der er karakteristisk. Kan de genkende hvilke virkemidler komponisten har anvendt, og passer musikken til de forventninger, vi har til filmen. Er det fx en komedie, en gyser, et drama osv.

Hjemmearbejde

Lytte og genkendelsestræning.

Deltagerne skal have tilsendt links til de valgte soundtracks.

- Opgaven hjemme går ud på at øve at kunne skelne mellem de otte forskellige soundtracks. Nogle genkendes hurtigt, nogle skal der arbejdes lidt mere med, for at finde et auditivt cue, musikken kan genkendes på. Det er helt individuelt, men alle "kneb" gælder. Nogle deltagere oplever, at musikken til Bonanza og 007 lyder ens, så her er det en udfordring at skelne. Vi hører også tit, at Star Wars er rodet og lyder skrækkelig, men det er jo også genkendeligt 😊

Næste undervisningsgang kan deltagerne afprøve deres hjemmetræningsindsats:

- Udlevér skemaet fra bilag 14: "FILM TEMAER: Genkender du musikken?"
- Afspil de otte soundtracks i en ny tilfældig rækkefølge.
- Deltagerne skal lytte og skrive titlerne ind i skemaet i den nye rækkefølge.
- Evaluér på opgaven både mht. hjemmetræningen og genkendelsesgraden.

Ideer til videreudvikling

Musik fra forskellige lande og kulturer.

Ligesom i opgaven med filmmusikken skal deltagerne træne i at høre forskel på og genkende otte kulturelt forskellige stykker musik. Brug samme opbygning og metode som i praktisk øvelse 5.

Noter

Kapitel 9:

Eksempel på 1. undervisningsgang

I de foregående kapitler har vi præsenteret jer for et bredt udvalg af forslag til øvelser. Det kan være overvældende at finde et sted at starte. I dette sidste kapitel vil vi derfor vise, hvordan den første undervisningsgang kan planlægges. Se flere undervisningsplaner i bilagene 12.2-12.8 for inspiration til de efterfølgende gange.

Vær opmærksom på at hele forløbet aldrig kan kopieres fuldstændigt, da hvert hold udvikler sig forskelligt. Det kan måske alligevel være en hjælp at skele til, hvordan undervisningsgange *kan* planlægges i forhold til hinanden.

Standardplan for 1. undervisningsgang

	Emne	Metode	Indhold
1.	Praktisk info	Præsentation af: Deltagerne Underviserne Undervisningen Fysiske rammer	Navneskilte, udlevere mapper til kursusmateriale, snak om forventninger til undervisning og udbytte, indsamling af spørgeskemaer, forventning til hjemmetræningen, afdækning af teknik- og lyttemuligheder hjemme, afbudspolitik, mailliste og lign.
2.	Praktisk info	Gennemgå kurset på kort PowerPoint-præsentation	Præsenterer formål, metode, indhold. Engagement – at være aktivt deltagende.

	Emne	Metode	Indhold
3.	Teori Introduktion af <u>grund-</u> <u>elementerne</u>	Notér på tavlen	Fælles forståelse af begreberne: KLANG: lydene, instrumenterne, stemmen RYTME: puls, tempo, pauser, slag MELODI: tonernes bevægelse. Op eller ned, lyst/diskant og mørkt/bas, højere eller dybere. Hvilke ord skal vi bruge i fællesskab?
4.	Praktisk øvelse KLANG	Præsentation af KLANG: guitar (aku- stisk)	Afprøve deltagernes hørelse ift. klanglængde / toneskift / beskrivelse Gå tur op eller ned på guitaren. Bliver tonerne lysere eller mørkere? Lad evt. deltagerne prøve at knipse strenge an Spil 'Mester Jakob' på guitaren Kan nogen genkende? Spil til alle genkender Evt. variere tempoet Evt. nynne med
5.	Praktisk øvelse KLANG + MELODI	Lyt til indspillet musik (guitar) 1. gennemlytning	Bindu: 'Det var en lørdag aften' Genkendelse: kan nogen kende melodien? Sæt ord på – hvad hører I?
6.	Teori Værkgennemgang	Introducér begreberne i formen Gennemgå formskema på PowerPoint	Bindu: 'Det var en lørdag aften' Gennemgå værket og formen: Vers, A stykker, begyndelse/slutning – intro og outro, variationer – improvisationer
7.	Praktisk øvelse Værkgennemgang	Lyt til indspillet musik (guitar) 2. gennemlytning	Bindu: 'Det var en lørdag aften' Kan I følge med i formen på skemaet?
Pause ca. 10 minutter			

	Emne	Metode	Indhold
8.	Teori Genrer	Snak om genrer Notér på tavlen <i>Fotografér tavlen</i>	Hvad lytter I til eller lyttede til tidligere? Skriv bud op på tavlen Hvad kender I af genrer? Skriv op på tavlen Navne på kunstnere Vælg næste gangs musikstykke ud fra et deltagerønske
9.	Praktisk øvelse Værkgennemgang	Lyt til indspillet musik 1. gennemlytning Notér på tavlen <i>Fotografér tavlen</i>	Eric Clapton: 'You look wonderful tonight' Hvad hører I? Input fra deltagerne på tavlen [skal gemmes til senere brug]
10.	Teori Værkgennemgang	Gennemgå værket på uddelingskopi	Eric Clapton: 'You look wonderful tonight' Intro, outro, sang, omkvæd A og B Mellemstykker/overgange Variationer Temaer Fremhæve guitarens karakteristiske tema
11.	Praktisk øvelse Værkgennemgang	Lyt til indspillet musik 2. gennemlytning	Eric Clapton: 'You look wonderful tonight' Lyt efter temaet og følg skemaet
12.	Afsluttende bemærkninger	Fælles evaluering	Har I spørgsmål eller kommentarer til dagens undervisning?

	Emne	Metode	Indhold
13.	Hjemmearbejde	E-mail udsendes til deltagerne	<p>Links til Bindu og Eric Clapton.</p> <p>Kort skriv om hjemmeopgaven:</p> <p>Træn hver dag</p> <p>Lyt til det samme stykke musik flere gange hver dag</p> <p>Prøv at følge formskemaet</p> <p>Lyt efter guitaren</p> <p>Hvad hører du ellers?</p> <p>Er der noget fra formskemaet, der er svært at høre?</p> <p>Ændrer oplevelsen sig fra første til sidste gang, du lyttede til musikken?</p>

- Næste gang tager vi afsæt i de begreber, vi er gået i gang med og arbejder videre.
- Genlytning og evaluering af Bindu: Hvilke erfaringer er gjort hjemme?
- Evt. videreudvikling på guitaren, fx elguitar og andre former for strengeinstrumenter som bas, mandolin, ukulele og lign.
- Præsentation af ny klang: Klaveret.
- Træning med ny melodi til genkendelse og nu skelnen mellem to melodier.
- Introduktion af det tredje grundelement: Rytme. Fokus på puls og tempo, brug eksempler, markering i kroppen.
- Genlytning og evaluering af Eric Clapton: Hvilke erfaringer er gjort hjemme?
- Præsentation af nyt stykke musik til værkgennemgang. Udsend e-mail med link til hjemmetræning.

→ <https://www.scr.kommunikation.roskilde.dk/ci-musik.asp>

Noter

Ordforklaringer

Vores definitioner og anvendelse af begreberne

Akkord: En samklang af tre (eller flere) forskellige toner. I sin grundform – dur eller mol – består akkorden af første, tredje og femte stamtonetrin. Akkorden får navn efter det første trin = grundtonen. Fx består akkorden C af stamtonerne c, e og g.

Akkordrundgang: Tre til fire forskellige akkorder der tonalt - dvs. tonemæssigt - harmoniserer/hører sammen, og som spilles i bestemte rækkefølger. Fx akkorderne C/F/G/C eller Vampens akkorder C/Am/Dm/G.

Basisrytme: Basisrytme eller grundrytme er den rytme, som ligger fast under de øvrige elementer i sammenspillet.

Break: Stop op! Musikkens forløb stopper i et aftalt tidsrum, ofte en takt. Breaket fyldes ud uden lyd, et markant råb, rytmisk indslag eller måske noget melodisk. Alle starter igen på næste 1-slag.

Brudte akkorder: De enkelte toner i akkordtreklingen spilles efter hinanden.

Cue: Et aftalt tegn til at skabe opmærksomhed på ny musisk aktivitet.

Fade-out: Lyden toner ud, der skrues ned.

Genrer: Forskellige stilarter. Jazz, pop, klassisk osv.

Improvisation: Eksperimentere, prøve sig frem, lege med toner eller rytmer.

Intro: Begyndelsen af et stykke musik.

Jingle: Et kort og let genkendeligt stykke musik eller tema. Bruges fx til reklamer og oplæg til TV-programmer.

Musisk: Udtrykket bruges omkring en aktivitet, en udfordring eller oplevelser, der indbefatter noget, der har med musik at gøre.

Oktav: intervallet på syv hele tonetrin fra stamtonen til den næste stamtone over eller under fx c d e f g a h c.

Outro: Afslutningen på et stykke musik.

Percussion: Slagtøjs instrumenter der primært fremhæver rytmen i musikken. Typisk forskellige former for trommer, træ- eller metalklangbunde.

Puls: En grundlæggende rytme, der anviser tempoet. Det er fx pulsslagene eller taktslagene, man markerer, når man klapper, vipper med foden eller danser til.

Rytme: Toner/slag og pauser der gentages i et bestemt mønster.

Rytmefigurer: Slag og pauser fordelt over 1-2 takters varighed.

Slagklang: Lyden af slagene kan varieres i klangen afhængigt af hvilket underlag, der rammes.

Slagstyrke: Lyden af slagene kan varieres i styrke afhængigt af hvor kraftigt, der spilles, fx hvor hårdt der slås på en vanddunk.

Solo: Et melodisk eller rytmisk aftalt forløb af en enkelt person fremhævet i et samspilsforløb. Fx spille en solo på klaver til et akkompagnement. Ofte improvisation.

Soundtrack: Film er oftest ledsaget af et lydspor eller underlægningsmusik, som er komponeret til at lægge op til filmens nerve og stil. Et soundtrack er også den kendingsmusik, der skal skabe associationer til filmen. Mange soundtracks bliver senere store hits.

Stamtoner: De syv toners benævnelse **a, b/h, c, d, e, f, g** svarende til de hvide tangenter på klaveret. I nogle lande og forskellige musikkulturer kaldes tonen efter a for b og ellers for h. Det er der mange forklaringer på, som kan udforskes på internettet.

STOMP: En betegnelse for energisk og glad rytmisk musik, der udelukkende spilles på forskellige brugs- genstande som fx dunke, spande, fejekoste, låg, plastikposer, grydeskeer, tændstikæsker – alt der kan give god og forskellig slag- eller raslelyd ☺

Taktslag: De underliggende markeringer i musikken. Det samme som pulsslag. Anviser også tempoet.

Tema: Et rytmisk eller melodisk lille letgenkendeligt forløb, der præsenteres og gentages ofte.

Tempo: Angiver antallet af pulsslag/taktslag pr. minut. Jo flere slag, jo hurtigere tempo.

Tekstrytmen: Den sprogrytme der markeres, når tekstens stavelser fordeles på melodien. Fx '*Det var _ en lør _ dag af _ _ ten.*'

Tom takt: En takt uden musik.

Tælle ind: At angive et tempo inden musikken starter. Fx trommeslageren der slår tempoet på stikkerne, én tæller højt 1 2 3 4 eller dirigenten viser det med bevægelser.

Vamp: En akkordrundgang over fire akkorder på toneartens trin I, VI, II, V. Den mest kendte er: C/Am/Dm/G som bruges til at akkompagnere bl.a. Æblemand, Blue Moon, Hvem har malet himlen blå og lignende.

Referencer

1. KRC Research (2008): *New Survey Identifies Sounds, Relationships Deaf People Miss Most*. The Hearing Review.
2. MusicBusiness2020 (2016): Musik & Sundhed. https://elitekommune.roskilde.dk/sites/default/files/fics/DAG/3330/Bilag/Bilag_pkt_4_Musik_og_Sundhed.pdf
3. Charlotte Lindvang & Bolette Daniels Beck (2017): *Musik, krop og følelser - neuroaffektive processer i musikterapi*. Frydenlund Academic.
4. Marozeau, Simon & Innes-brown (2014). *COCHLEAR IMPLANTS CAN TALK BUT CANNOT SING IN TUNE*. Acoustics Australia, 42(2), 135.
5. Brockmeier et al. (2011): *The MuSIC perception test: A novel battery for testing music perception of cochlear implant users*. Cochlear Implants International, 12(1), 10-20.
6. Smith et al. (2017): *Musical Rehabilitation in Adult Cochlear Implant Recipients With a Self-administered Software*. Otology & Neurotology.
7. Gfeller et al. (2002): *Recognition of familiar melodies by adult cochlear implant recipients and normal-hearing adults*. Cochlear Implants International, 3(1), 29-53.
8. Migirov et al. (2009): *Self-Reported Listening Habits and Enjoyment of Music Among Adult Cochlear Implant Recipients*. The Annals of otology, rhinology, and laryngology, 118(5), 350-5.
9. Vannson, Innes-Brown & Marozeau (2015): *Dichotic Listening Can Improve Perceived Clarity of Music in Cochlear Implant Users*. Trends in Hearing, vol. 19, 1-10.
10. Spangmose, Hjortkjær & Marozeau (2019): *Perception of Musical Tension in Cochlear Implant Listeners*. Frontiers in neuroscience, vol. 13, 987.
11. Worsøe, Johansen & Thostrup (2012): *Auditory Training Program for Music Perception for Adult Cochlear Implant Users*. SCR Kommunikation, Roskilde.
12. Steen Larsen (1998): *Den ultimative formel – for effektive læreprocesser*. Fortolket af psykolog Lasse Offenbergs på JUH-kursus om *Konsulentens rolle*, Horsens, april 2016.
13. Gerbier & Toppino (2015): *The effect of distributed practice: Neuroscience, cognition, and education*. Trends in Neuroscience and Education, 4(3), 49-59.
14. Dyb bearbejdning: Information knyttes til eksisterende viden og overvejes fra mange vinkler med meget opmærksomhed og engagement. Craik (2002): Levels of processing: past, present and future? Memory, 10(5-6), 305-18.
15. Bjork & Bjork (2011): *Creating Desirable Difficulties to Enhance Learning*. Psychology and the Real World, Chaptor 5, 55-64.

Videoversigt

1. Deltagerinterview
2. Melodi. Instruktion til underviseren: Lær at spille melodierne på klaver
3. Melodi. Deltagerne genkender melodier spillet på klaver
4. Melodi. Deltagerne klapper tekstrytmen med ord
5. Melodi. Deltagerne klapper tekstrytmen uden ord
6. Melodi. Deltagerne genkender melodier på banket tekstrytme
7. Melodi. Deltagerne skiftes til at klappe en tekstrytme
8. Klang. Instruktion til underviseren: Lær at spille en Vamp
9. Klang. Instruktion til underviseren: Lær at spille Drømmespil
10. Klang. Gå tur på klaveret
11. Klang. Temavariationer på klaver
12. Klang. Temavariationer på klaver. Rytmske udfordringer
13. Klang. Vamp, tema og solo på klaver
14. Rytme. Instruktion til underviseren: Lær at klappe rytmefigurene
15. Rytme. Lytte og gentage på vanddunk
16. Rytme. Lytte og gentage på vanddunk og med klap
17. Rytme. Skæbnetema og solo på vandunke
18. Sammenspil. Tema øves på klaver
19. Sammenspil. Oplæg til solo og tema med whiteboard-markeringer
20. Sammenspil. 2 solister skiftes
21. Klang. Instruktion til underviseren: Guitar

→ <https://www.scr.kommunikation.roskilde.dk/ci-musik.asp>

Bilagsoversigt

- Spørgeskemaer før og efter musikkursus. (4 sider)
- Værkgennemgang. Bindu: Det var en lørdag aften
- Forslag til meloditræning med instrumentale udgaver
- Vamp
- Genreoversigt 1
- Genreoversigt 2
- Værkgennemgang. Eric Clapton: You look wonderful tonight
- Værkgennemgang. George Zamfir: El Condor Pasa
- Værkgennemgang. Kim Larsen: Susan Himmelblå
- Værkgennemgang. Antonio Carlos Jobim: One Note Samba
- Værkgennemgang. One Note Samba i dansk udgave: "Hvad skal vi med kvinder". (2 sider)
- Eksempler på undervisningsplaner (20 sider)
- Filmtemaer. Søgning
- Filmtemaer. Opgave. Svarskema
- Grafisk notering af Beethovens Skæbnesympfoni. Papirudgaven (2 sider)
- Oplysninger om Beethoven og Skæbnesympfoni (2 sider)
- Grafisk notering af Beethovens Skæbnesympfoni. Flydende udgave
- Jingler og temaer. Søgning
- Rytmeskema 1, 2 og 3

Brug QR-koden. Bilagene findes på hjemmesiden:

→ <https://www.scr.kommunikation.roskilde.dk/ci-musik.asp>

Bilag 1.1

Spørgeskema til CI-musik kurser for kursusstart
Vi har brug for at få en status på, hvordan du har det med musik efter din nyeste CI-operation eller din nyeste fyltbrystoperation.

Navn: _____
Dato: _____

Du bedes udfylde og medbringe dette skema til første undervisningsgang s.

Status for kursus:
Jeg hører ca. 0% 10% 20% 30% 40% 50% 60% 70% 80% 90% 100%

2. Hvordan lyder musik for dig?
Sæt et x ved de udtag der bestemmer din musikoplevelse i dag

Musik lyder forvænget med CI
 Jeg kan ikke udfolde musiklyde/instrumenter
 Jeg kan kun udfolde enkelte musiklyde/instrumenter
 Jeg kan udfolde mange musiklyde/instrumenter
 Jeg kan høre forskel på de forskellige musiklyde/instrumenter
 Jeg foretrækker bestemte musiklyde/instrumenter
 Jeg nyder musik
 Musik er en stor del af mit liv

Bilag 1.2

Evaluering

Spørgeskema til CI-musik kurser efter kursusforløb
Vi har brug for at få en status på, hvordan du har det med musik efter du har deltaget på CI-musikkursus.

Du skal igen vurdere dig selv. Til hjælp kan du bruge disse udtag, og sæt x ved de der passer på dig i dag

Navn: _____ Dato: _____

Status efter kursus:
1. Hvordan vurderer du selv din evne til at forstå lyd? *Sæt et x*

0%	10%	20%	30%	40%	50%	60%	70%	80%	90%	100%

2. Hvor tit lytter du til musik? *Sæt et x*

aldrig	lige sjældn	ind i mellem	ofte	hver dag						
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Bilag 2

YouTube:
Link: <https://www.youtube.com/watch?v=C3HkxvUk1k8>

Bindu: Det var en lørdag aften

Instrumenter: guitar og bas

Form Guitar

Intro	rytmiske akkorder
A /vers	Melodi
A /vers	Melodi
A /vers	improvisation
A /vers	improvisation
A /vers	Melodi
outro	Gentager sidste melodi-linje langsomt

Bilag 3

Forslag til meloditræning med instrumentale udgaver

Titel	Link
Jeg ved en sømand: Kåre Nørsgaard - Guitar	https://www.youtube.com/watch?v=7u0qGjP8Mk4
Fix Engeland til Guldland Kåre Nørsgaard	https://www.youtube.com/watch?v=0G809D8e8e0
Det var en lørdag aften Kåre Nørsgaard	https://www.youtube.com/watch?v=7u0qGjP8Mk4
Kærlighed og hvide møbler Bentley - Guitar	https://www.youtube.com/watch?v=7u0qGjP8Mk4
Happy Birthday til ynte - Guitar	https://www.youtube.com/watch?v=7u0qGjP8Mk4

Bilag 4

Vamp

Kaldes også en **akkordvamp** over 4 akkorder på tonearterne trin I, VI, II, B, V.

Den mest kendte Vamp er på akkordene: C/A, Dm, G.

Den bruges til at akkompagnere barmhjertige (Blekkemusik). Desuden til Blue Moon, Hvern har mødet tonen blå, I like the flowers og mange andre melodier.

Man kan spille akkordvampstrukturen i deres grundforms dvs. 1, 3, og 5. stanskontrakt.

Eller forsøge at lægge akkordens toner så man ikke skal flytte alle fingre hver gang, for akkordene har indbyrdes fælles-toner.

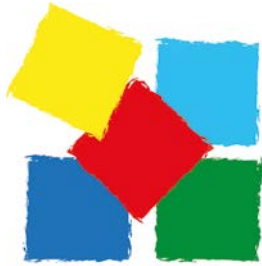
fx

En variation i rækkefølgen kan være C/ Dm/ Am/ G.

Bilag 5 Genreoversigt 1

Musik og genrer

Folkemusik	Østjyske sagnsater og melodier. Kommunalmusikanten. Vise
Religiøs musik	Orgelmusik Korale Kor Messier Gentel
Jazz	Blues (skandinavisk) Swing Funk Rock Reggae Blues and soul Bebop Disco Country and Western Newjazz Hip Hop og Rap Techno
Rock	
Latin	Bossa Nova Samba Cumbia Cha Cha Cha Tango Mambo Bachata Valse Kubanske rytmer og soneter Dance
Klassisk	

Specialcenter Roskilde
Kommunikation

Produceret med støtte fra:

William
Demant | Fonden

DANAFLEX

 ADVANCED
BIONICS
POWERFUL CONNECTIONS

MED⁹EL